

VESTFOLD TINGRETT

DOM

Avsagt: 18.03.2021

Saksnr: 20-074132MED-VEFO/TO

Rettsens leder: tingrettsdommer Øistein Wegner Fagernes

Meddommere:

Rune Frantzen
Kari Ann Sommerset

Påtalemyndigheten

Førstestatsadvokat Esben Kyhring
Kst. statsadvokat Maria Bache Dahl,

mot

Rune Breili
Harald Svendsen
Hans Petter Abrahamsen

Advokat Vibeke Hein Bæra
Advokat Knut Henrik Strømme
Advokat Bård Bergem Hauger

DOM

Rune Breili, født 17. mars 1964, og Harald Svendsen, født 14. juni 1952, er ved tiltalebeslutning utferdiget 30. april 2020 av Statsadvokatene ved Økokrim satt under tiltale ved Vestfold tingrett for overtredelse av:

Straffeloven 1902 § 276 b første ledd jf. annet ledd jf. § 276 a første ledd bokstav a jf. bokstav b

for å ha gitt eller mottatt en utilbørlig fordel i anledning av stilling. Korrupsjonen er grov, særlig fordi handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann.

Grunnlag:

I tidsrommet april-mai 2010, i Færder, i forbindelse med søknad om tillatelse til oppføring bolighus på eiendommen gnr. 8 bnr. 259 (Mølledammen 9) i tidligere Tjøme kommune, mottok overingeniør (bygningssjef) i byggesaksavdelingen i Tjøme kommune, Harald Svendsen, vederlagsfrie tjenester i form av råd, forslag til utforming og tegninger fra arkitekt Rune Breili, til en samlet verdi av ca. 50 000 kroner. Tjenestene hadde sammenheng med Svendsens stilling, der han blant annet hadde ansvar for behandlingen av byggesøknader fra arkitektfirmaene Kystutvikling AS og Breili & Partnere MNAL AS, som Breili jobbet for. Tjenestene Svendsen mottok fra Breili medførte brudd på de etiske retningslinjene som gjaldt for ansatte i Tjøme kommune. Svendsen informerte ikke sin arbeidsgiver om tjenestene.

Ved tilleggstiltalebeslutning av 15. mai 2020 er Harald Svendsen tiltalt etter:

Straffeloven § 171

for å ha utøvd eller bistått ved utøving av offentlig myndighet og grovt brutt sin tjenesteplikt.

Grunnlag:

I tidsrommet oktober 2015–juni 2016, i Rødsgata 36 i Færder, i egenskap av leder for byggesaksavdelingen i tidligere Tjøme kommune, tok Svendsen del i eller var han som leder ansvarlig for behandlingen av følgende saker:

1. vedtak 6. oktober 2015 i sak 322/15, Holtekjærstranda 80, Gbnr. 16/31,
2. vedtak 6. oktober 2015 i sak 321/15, Dalsveien 54, Gbnr. 53/212,
3. vedtak 12. oktober 2015 i sak 329/15, Brøtsøveien 138, Gbnr. 28/23,
4. vedtak 13. oktober 2015 i sak 335/15, Brøtsøveien 30, Gbnr. 26/21,
5. vedtak 13. oktober 2015 i sak 333/15, Ottos vei 46, Gbnr. 18/61,
6. vedtak 21. oktober 2015 i sak 124/15, Nordre Svelvikstranda 31, Gbnr. 4/20,
7. vedtak 21. oktober 2015 i sak 129/15, Bukkeliodden 54, Gbnr. 7/32,
8. vedtak 10. november 2015 i sak 385/15, Nordre Svelviksstranda 31, Gbnr. 4/20,
9. vedtak 19. januar 2016 i sak 015/16, Neholmveien 67, Gbnr. 26/28,
10. vedtak 6. april 2016 i sak 101/16, Brøtsøveien 88, Gbnr. 27/10,
11. vedtak 7. april 2016 i sak 102/16, Gamle Engøvei 73, Gbnr. 21/49,
12. vedtak 31. mai 2016 i sak 094/16, Skagenstien 37, Gbnr. 33/97, og
13. vedtak 2. juni 2016 i sak 168/16, Neholmveien 67, Gbnr. 26/28.

I sakene 1, 2 og 6–13 var Breili & Partnere MNAL AS søker. Svendsens involvering i disse sakene, herunder at han overlot behandlingen til underordnede, var i strid med forvaltningsloven § 6 annet ledd jf. tredje ledd, idet han var inhabil som følge av at han i tidsrommet 2002–oktober 2012, i forbindelse med diverse byggeprosjekter på eiendommene gbnr. 48/3/4 (Sjøbodsand), gbnr. 17/349 (Kikkutveien) og gbnr. 8/259 (Mølledammen 9) i tidligere Tjøme kommune, mottok vederlagsfrie tjenester fra arkitekt Rune Breili. I sakene 9–13 var Svendsen inhabil også på grunn av enighet med Rune Breili om å arbeide for Breili & Partnere MNAL AS, etter at han gikk av med pensjon fra sin stilling i Tjøme kommune. Slik enighet forelå senest 31. desember 2015.

Tillatelsene til utbygging av kjellere i sakene 1–5, 8 og 13, som ble gitt på bakgrunn av en praksis Svendsen hadde godkjent, var i strid med plan- og bygningsloven § 1-8 annet ledd, idet tiltakene var i 100-metersbeltet mot sjø og kommunen ikke hadde fastsatt annen byggegrense etter plan- og bygningsloven § 1-8 tredje ledd. I sakene 1 og 3 var tillatelsene til kjellerutbygging også i strid med kommunens arealplan 3. september 2015 § 6-1, idet tiltakene var i områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål (LNF). Tillatelse i sak nr. 10 til riving av bod og uthus samt oppføring av tilbygg, var i strid med både plan- og bygningsloven § 1-8 annet ledd og kommunens arealplan § 6-1, idet tiltaket var i 100-metersbeltet mot sjø og i LNF-område. Lov og arealplan kan bare fravikes av kommunen etter dispensasjonsbehandling i medhold av plan- og bygningsloven kapittel 19. Vedtakene ble truffet uten forutgående dispensasjonsbehandling.

Ved forelegg av 30. april 2020, som i denne saken tjener som en tiltalebeslutning, er Hans Petter Abrahamsen, født 8. juli 1961, tiltalt etter:

Straffeloven § 171

for å ha utøvd eller bistått ved utøving av offentlig myndighet og grovt brutt sin tjenesteplikt.

Grunnlag:

I perioden 6. april 2016 - 28. november 2016, i Rødsgata 36 i Færder, i egenskap av byggesaksbehandler (i perioden fram til 1. juli 2016) og som byggesaksleder (i perioden etter 1. juli 2016) i gamle Tjøme kommune, traff han vedtak eller bistod kollega Hilde Stegen med å treffe vedtak som nevnt nedenfor:

1. vedtak 6. april 2016, for Brøtsøveien 88, om riving av bod og uthus, samt tilbygg,
2. vedtak 20. september 2016, for Nautnesveien 129, om kjeller, og
3. vedtak 28. november 2016, for Dalsveien 88, om endret plassering og utforming av sjøboder, samt endret plassering og utforming av brygge.

Vedtak nr. 1 og nr. 2 var i strid med plan- og bygningsloven § 1-8 andre ledd, da tiltakene lå nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen, og kommunen ikke hadde fastsatt byggegrense etter plan- og bygningsloven § 1-8 tredje ledd.

Vedtak nr. 1 og nr. 2 var i strid med planbestemmelsene for LNF-område. I disse områdene var det bare tillatt å gjennomføre nødvendige tiltak for landbruk og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressurser.

Vedtak nr. 3 var i strid med Dalskilen reguleringsplan av 10. mai 2008 § 2 og § 3. Plassering og utforming av tiltakene var ikke i tråd med det som var anvist i plankartet. Lov, arealplan og reguleringsplan kan bare fravikes av kommunen etter dispensasjonsbehandling i medhold av plan- og bygningsloven kapittel 19. Vedtakene ble truffet uten forutgående dispensasjonsbehandling.

Hovedforhandling ble holdt i Horten tinghus i perioden 19. januar til 16. februar 2021. De tiltalte møtte og forklarte seg for retten. Ingen av dem erkjente seg skyldige etter tiltalen. Under deres forklaringer ble avlyttede telefonsamtaler fra iverksatt kommunikasjonskontroll avspilt. Retten mottok deretter forklaring fra 3 sakkyndige vitner og 13 øvrige vitner. Bevisførselen ellers fremgår av rettsboken.

Aktoratet la ned påstand om at tiltalte Rune Breili dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen til fengsel i åtte måneder, med fradrag av to dager for utholdt varetekt.

Videre la aktoratet ned påstand om at tiltalte Harald Svendsen dømmes i samsvar med tiltalebeslutning og tilleggstiltalebeslutning til fengsel i åtte måneder, med fradrag av to dager for utholdt varetekt. Inndragning av utbytte med 28 125 kroner ble også påstått.

Endelig la aktoratet ned påstand om at tiltalte Hans Petter Abrahamsen dømmes i samsvar med tiltalen til en bot på 25 000 kroner, subsidiært fengsel i 20 dager.

Sakskostnader ble for alle påstått idømt etter rettens skjønn.

Forsvarerne la ned påstand om at de tiltalte frifinnes, subsidiært at de anses på mildeste måte, og at saksomkostninger ikke idømmes. Svendsens forsvarer la i tillegg ned påstand om at kravet om inndragning ikke tas tilfølge.

Rettens vurdering

1 Innledning

1.1 Kort om de tiltalte

Tiltalte Rune Breili ble uteksaminert som arkitekt på Arkitekthøyskolen i Oslo i 1991. Han har siden arbeidet som arkitekt, først i egen praksis og senere som ansatt arkitekt i arkitektfirmaer i Færder- og Tønsberg-regionen. Breili har vært ansvarlig søker i et stort antall byggesaker i tidligere Tjøme kommune.

Tiltalte Harald Svendsen ble i 1975 uteksaminert som ingeniør ved Østfold ingeniørhøyskole. I årene som fulgte arbeidet han i egen næring i byggebransjen, og i 1987 fikk han mesterbrev i

byggfaget. Mot slutten av 90-tallet valgte han å slå inn på en ny yrkesvei, da han ble ansatt som saksbehandler i Tjøme kommune.

Tiltalte Hans Petter Abrahamsen er også utdannet ingeniør. Han tok avsluttende eksamen i 1985. I cirka 20 år arbeidet han i sitt eget byggefirma. På samme måte som Svendsen ble hans engasjement i byggebransjen avsluttet ved at han tiltrådte i stilling som saksbehandler i Tjøme kommune.

1.2 Sakens bakgrunn

I 1995 flyttet tiltalte Rune Breili til Hvasser, en øy i tidligere Tjøme kommune. Der etablerte han sin arkitektpraksis. I årene som fulgte hadde han mange lokale oppdrag, og han stiftet i den forbindelse kontakt med medtiltalte Harald Svendsen. På daværende tid drev Svendsen et byggmesterfirma, hovedsakelig med oppdrag i Oslo, men også med noen oppdrag i hans hjemkommune Tjøme.

I 1998 avviklet Svendsen sitt byggmesterfirma og ble tilsatt i stilling i Tjøme kommune som byggesaksbehandler. Dette gjorde at kontakten mellom ham og arkitekt Breili fortsatte. Forbindelsen bestod imidlertid av noe mer enn bare ordinær profesjonell kontakt. Det er på det rene at Breili leverte flere tegne-/arkitekttjenester til Svendsen i årene som fulgte. Det var tale om tegninger til byggesøknad om en garasje (2002) og et anneks (2009) på Svendsens daværende boligeiendom på Sjøbodsand på Tjøme, og det var tale om tegninger til byggesøknad om enebolig (2003-2004) og garasje (2004, revidert senere på året) på Svendsens daværende eiendom på Kikut, også det på Tjøme. Den offisielle skrivemåten for Sjøbodsand er for øvrig Sjøbusand, men i det videre benyttes den lokale skrivemåten.

I perioden 2005 til 2010 arbeidet Breili som ansatt i Kystutvikling AS, et selskap som den gang tilbød arkitekt- og byggetjenester. Deretter etablerte han et nytt arkitektfirma på Tjøme. Mer om det senere.

Mens Breili arbeidet i Kystutvikling AS og Svendsen arbeidet som byggesaksbehandler i Tjøme kommune, arbeidet den tredje tiltalte i saken, Hans Petter Abrahamsen, i sitt eget byggefirma. I 2007 valgte han imidlertid å avvikle virksomheten for å starte i stilling som byggesaksbehandler i Tjøme kommune. Hans nærmeste overordnede var etter dette Svendsen, som på samme tid hadde rykket opp til leder av byggesaksavdelingen, jf. ansettelsesbrev av 22. mars 2007. Avdelingen var imidlertid ikke stor. Den besto kun av Svendsen og Abraham- sen samt en tredje ansatt – Hilde Stegen – som foruten byggesaksbehandling også hadde arbeidsoppgaver innenfor andre sektorer i kommunen.

Svendsens oppgave som leder av byggesaksavdelingen var blant annet å avgjøre hvilke byggesøknader som kunne avgjøres administrativt på delegasjon, og hvilke søknader som måtte behandles politisk. Alle søknader som enten stred mot lov eller mot plangrunnlag, var

dispensasjonsavhengige og måtte derfor behandles politisk. Når dette valget var tatt, fordelte Svendsen sakene på seg og de to andre på avdelingen. For saker som ble behandlet ved *dispensasjon*, skrev han eller Abrahamsen innstillingen fra rådmannen. Sakene ble deretter forelagt statlig og regionalt nivå, og hvis det ikke fremkom alvorlige innsigelser derfra, ble sakene til slutt behandlet av Hovedutvalg for plan og miljø i Tjøme kommune. Under hovedutvalgsmøtene gjennomgikk lederen av byggesaksavdelingen også vedtak som var blitt truffet på *delegasjon* siden forrige utvalgsmøte.

I 2009 inntraff omveltninger på det personlige plan for Svendsen. Han ble faktisk separert fra sin daværende ektefelle og flyttet i mai dette året ut av deres hjem på Sjøbodsand. Den første tiden bodde han i en leilighet på Mølledammen, rett syd for Vrengensundet. Senere kjøpte han en ubebygde tomt i nabolaget, hvor han bestemte seg for å oppføre en ny bolig til seg selv, med en sidefløy som kunne leies ut. Det er på det rene at arkitekt Breili også leverte tegne-/arkitekttjenester til denne byggesøknaden, en gang på vårparten i 2010. Og det er heller ikke omstridt at Breili unnlot å ta seg betalt for dette. Søknaden med tegninger ble oversendt og godkjent av kommunen 20. juli 2010, og huset ble senere oppført på grunnlag av tegningene i søknaden.

To år senere – våren 2012 – innhentet Svendsen en verdivurdering av sitt nye hus på Mølledammen, i anledning av refinansiering av hans boliglån. I verdivurderingen stod det blant annet at bygget var arkitekttegnet. Senere på året søkte Svendsen om å få oppføre et kombinert drivhus og bod på tomten. Også til denne søknaden leverte Breili tegninger som han ikke tok betalt for.

I mellomtiden hadde Abrahamsen sluttet som saksbehandler i byggesaksavdelingen, og i stedet tiltrådt som daglig leder i et den gang nyetablert arkitektfirma på Tjøme, som ble hetende Breili & Partnere MNAL AS, heretter bare Breili & Partnere. I dette selskapet var Breili styremedlem, hadde aksjemajoriteten og var fast ansatt. Virksomheten kom i gang ved årsskiftet 2010/2011.

Tre år senere sluttet Abrahamsen hos Breili & Partnere etter en faglig uenighet med selskapets styre. Han vendte tilbake til byggesaksavdelingen i Tjøme kommune, hvor hans tidligere stilling i mellomtiden var blitt ledig. Abrahamsen tiltrådte i stillingen i januar 2014.

På denne tiden var Tjøme kommune i full gang med å utarbeide ny kommuneplan, til erstatning for daværende kommuneplan, som var blitt vedtatt av kommunestyret i tre omganger i 2008 og 2009, heretter omtalt som 2008-planen. I mars 2015 vedtok kommunestyret så en ny kommuneplan. Imidlertid møtte denne planen betydelig motbør hos statlig og regional myndighet. Og på sommerparten ble kommuneplanen opphevet av Fylkesmannen i Vestfold (nå Statsforvalteren i Vestfold og Telemark) under henvisning til at planen avvek for mye fra den planen som var sendt ut i forbindelse med høringen.

Flertallet i kommunestyret ønsket imidlertid å få på plass en kommuneplan før kommunestyrevalget senere dette året. Dialog mellom kommunen og fylkesmannen ble etablert på ettersommeren, og det endte med at kommunestyret 3. september 2015 vedtok en delvis tilbakejustert kommuneplan som fylkesmannen kunne godta, likevel med en byggegrense mot sjø hvor fylkesmannen fastholdt sin innsigelse. Kommunestyrets vedtak innebar at ny kommuneplan nå ble tillagt virkning, men med unntak av byggegrensen.

For byggesaksavdelingen var spørsmålet nå hvordan den skulle forholde seg til den nye planen ved behandling av søknader om tiltak i strandsonen. Spørsmålet var konkret hvilke regler som skulle gjelde i strandsonen i påvente av at fylkesmannens innsigelse ble avgjort på departementalt nivå. Opphevelsen av det såkalte «kjellerforbudet» etter ny plan var også noe Svendsen og Abrahamsen var opptatt av. I referat fra et ledermøte 19. oktober 2015 gikk det frem at kommunen bestemte seg for å forholde seg til «gml. plan i 100 metersbeltet». Dette innebar at byggeforbudet i 100-meterssonen – i henhold til § 17-2 annet ledd i tidligere plan- og bygningslov – fortsatt var unntatt for regulerte områder og for områder lagt ut til byggeområder i kommuneplanens arealdel.

Dette samsvarte ikke med hvordan fylkesmannen oppfattet kommunens syn. Ni dager etter mellomledermøtet opplyste fylkesmannen i brev av 28. oktober 2015 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet at Tjøme kommune tvert imot hadde lagt til grunn at det inntil videre gjaldt et generelt byggeforbud i hele 100-metersbeltet i henhold til ny plan- og bygningslov § 1-8. Av brevet går det frem at også fylkesmannen helle til dette standpunktet, men uttrykte likevel en viss tvil og ba derfor om at departementet avklarte spørsmålet. Ved brev av 8. januar 2016 meldte departementet så tilbake at det generelle byggeforbudet etter plan- og bygningsloven § 1-8 gjaldt i hele 100-metersbeltet – slik fylkesmannen hadde gitt sin tilslutning til – bortsett fra i områder som var omfattet av reguleringsplaner med byggegrense.

Tilbake til Breili og Svendsen. Det er på det rene at de nyttårsaften 2015 ønsket hverandre godt nytt år i tekstmeldinger. Breili hadde i sin nyttårsønsking gitt uttrykk for at han gledet seg til å jobbe med Svendsen på samme side av bordet i 2016. Ved sankthanstider et halvt år senere sluttet Svendsen i byggesaksavdelingen, og i august 2016 tiltrådte han i deltidsstilling som seniorkonsulent hos Breili & Partnere.

På samme tid begynte Janne Sundsten i stilling som saksbehandler på byggesaksavdelingen i Tjøme kommune. Stillingen var nå underlagt Abrahamsen, som hadde tiltrådt i Svendsens tidligere stilling som leder av byggesaksavdelingen.

Ny kommuneplan med arealdel ble vedtatt av kommunestyret 24. august 2016, denne gang uten innsigelser fra fylkesmannen. Dette skyldtes at det nye flertallet i kommunestyret hadde lagt byggegrensen mer i tråd med det syn fylkesmannen hadde forfektet.

I 2017 var det stor aktivitet i Tjøme kommune foran forestående kommunesammenslåing med Nøtterøy kommune, som skulle skje 1. januar 2018. I retten opplyste byggesaksbehandler Sundsten at hun ved påsketider i 2017 fikk beskjed av sin overordnede Abrahamsen om å prioritere byggesøknader fra Breili & Partnere før kommunesammenslåingen.

På forsommeren 2017 ble det kjent at Abrahamsen hadde levert betalte byggesakstjenester til en privat aktør gjennom eget firma. Abrahamsens overordnede var hverken informert om dette eller om hans virksomhet, som etter det opplyste lå på et beskjedent nivå. 7. juni – etter at siste hovedutvalgsmøte før sommerferien var avviklet – ble han suspendert fra sin stilling.

Senere på sommeren valgte Tjøme kommune å igangsette granskning av byggesaksbehandlingen i kommunen, herunder om byggesaksavdelingen hadde ytt tjenester utover ordinær veiledningsplikt. Også undersøkelse av eventuell inhabilitet på grunn av nære relasjoner mellom noen av kommunens ansatte og Breili & Partnere lå i mandatet. Rådgivnings- og revisjonsselskapet BDO fikk til slutt oppdraget, ved tildeling 16. juli 2017.

På hovedutvalgsmøte 23. august 2017 var det kommunalsjef Gunnar Erling Rougnø som gjennomgikk administrative vedtak truffet på delegasjon. Lokalpressen hadde da i lengre tid satt fokus på ulovlig utbygging av strandsonen, og fra politisk hold ble det nå reist spørsmål om et stort antall av vedtakene i stedet skulle ha vært dispensasjonsbehandlet. Det endte med at den videre håndteringen av administrasjonens vedtak truffet på delegasjon ble utsatt.

BDO avga sin rapport 20. september 2017. Her fremgikk det at hverken forskjellbehandling, korrupsjon eller andre straffbare forhold var påvist. Ikke desto mindre valgte Tjøme kommune å oversende rapporten til politiet for vurdering av den påtalemessige siden. Sør-Øst politidistrikt igangsatte etter en tid etterforskning. Senere ble etterforskningen overtatt av Økokrim.

I tiden som fulgte ble de tiltalte innkalt til en rekke avhør hos politiet. Avhørene tok til våren 2018 og ble avsluttet våren 2020.

Underveis i etterforskningen hadde politiet innhentet tillatelse fra retten til kommunikasjonskontroll for en avgrenset periode i oktober 2019. Og i tidsrommet mellom 7. til 21. oktober avlyttet politiet en rekke telefonsamtaler mellom Svendsen og Breili og mellom Svendsen og Abrahamsen, som i tid fant sted både før og etter gjennomførte politiavhør av de tre. Samtlige telefonsamtaler ble avspilt under hovedforhandlingen.

Etter avsluttet kommunikasjonskontroll gjennomførte politiet ransaking hos Breili og Svendsen. Dette skjedde 23. oktober 2019. Før ransakingen ble de pågrepet og satt på glattcelle. De ble imidlertid løslatt samme dag.

Under deler av etterforskningen var alle tiltalte siktet for korrupsjon, men senere ut i etterforskningen ble siktelsen mot Abrahamsen henlagt. Påtalemyndigheten utferdiget imidlertid et

forelegg mot ham for grove brudd på tjenesteplikten. Dette skjedde parallelt med at Breili og Svendsen ble tiltalt for grov korrupsjon. Svendsen var i tillegg siktet for tjenestefeil, også han. Dette forholdet ble først forsøkt avgjort ved prosessøkonomisk påtaleunntatelse. Imidlertid godtok hverken Abrahamsen eller Svendsen påtalemyndighetens valg av reaksjon. Forelegget mot Abrahamsen trådte etter dette i stedet for tiltalebeslutning og ble deretter forent til felles behandling med tiltalen mot Breili og Svendsen, jf. straffeprosessloven §§ 268 og 13. Samtidig tok påtalemyndigheten ut tilleggstiltalebeslutning mot Svendsen for tjenestefeil, som derved også ble en del av saken.

2 Grov korrupsjon (Breili og Svendsen)

2.1 Rettslig utgangspunkt

Korrupsjonstiltalen er tidfestet til tidsrommet fra april til mai 2010. På denne tiden gjaldt straffeloven av 1902, som inneholdt straffebud mot korrupsjon tilføyd 4. juli 2003. Ny straffelov av 2005 inneholder også slike straffebud, men disse bestemmelsene faller ikke noe mer gunstig ut for Breili og Svendsen. Det betyr at de tidligere korrupsjonsbestemmelsene skal anvendes, jf. straffeloven § 3 første ledd.

Straffeloven (1902) § 276 a lød slik:

- For korrupsjon straffes den som
- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag, eller
  - b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag.
- Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

Straffen for korrupsjon er bøter eller fengsel inntil 3 år. Medvirkning straffes på samme måte.

I § 276 b var strafferammen ved *grove* tilfeller utvidet til fengsel i ti år. I annet ledd fremgikk:

Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det blant annet legges vekt på om handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, om den har gitt betydelig økonomisk fordel, om det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap.

Det sentrale spørsmålet i denne saken er hvorvidt Svendsen mottok en utilbørlig fordel av Breili i anledning av sin stilling i Tjøme kommune, og hvorvidt dette i så fall representerte en grov overtredelse. Alle kriteriene i spørsmålsstillingen må være oppfylt for at de tiltalte kan domfelles for grov korrupsjon.

På den annen side er det ikke noe vilkår for straff at bestikkelsen kan knyttes til en bestemt handling eller unnlattelse på den passive bestikkers hånd, eller at den aktive bestikkeren hadde en forventning om en slik gjenytelse, jf. HR-2009-302-A avsnitt 21 til 25. Som det fremgår foran, er søkelyset i loven i stedet satt på *ytelsen adressert til den passive bestikkeren*, det vil si til den personen som søkes påvirket. Dette innebærer at ren «smøring» også omfattes.

Selv om påvirkningsmomentet således ikke er noe straffbarhetskrav, er momentet likefullt det sentrale hensynet bak korrupsjonsbestemmelsene i straffeloven. I omtalte høyesterettsdom er det i avsnitt 36 fremholdt:

«Det er påvirkningsmomentet i alle dets former en ønsker å ramme ved straffebestemmelsene for aktiv korrupsjon.»

Sitatet er rettet for en åpenbar skrivefeil. En viktig konsekvens av det ønskemålet som Høyesterett her fremhever, er at påvirkningsmomentets styrke vil kunne inngå i vurderingen av om de skjønnsmessige lovkriteriene er oppfylt. Dette er lagt til grunn i flere rettsavgjørelser.

2.2 Ytelsen og dens verdi, «fordel»

2.2.1 Det er ikke bestridt at idet moment Breili «gir» byggesøknadstegningene til Svendsen, «mottar» sistnevnte en fordel i lovens forstand. Med «fordel» menes et gode av materiell eller ikke-materiell art. Normalt vil godet ha en selvstendig økonomisk verdi, men heller ikke dette er et vilkår etter loven. *Tjenester* omfattes også av loven. Om dette står det i Ot.prp. nr. 78 (2002-2003) side 54:

«Tjenester kan også ha en økonomisk verdi. Personer som kjøper juridiske tjenester på vegne av en arbeidsgiver, kan derfor ikke motta gratis privat bistand fra et advokatfirma som arbeidsgiveren kjøper eller kan tenkes å kjøpe juridiske tjenester av, uten å stå i fare for å bli dømt for korrupsjon.»

I straffesaken mot Breili og Svendsen knyttes interessen til en tjeneste som materialiserte seg i et sett med byggesøknadstegninger. I politiavhør 16. oktober 2019 forklarte Svendsen at Breili leverte ham disse tegningene fordi kommunen krevde at digitale tegninger fulgte med en byggesøknad. Senere i avhøret avkreftet han at kommunen stilte krav om dette. I retten mente han at bakgrunnen for ervervet av tegningene fra Breili, var for lettere å kunne oppfylle kravspesifikasjonene under søknadsprosessen. Slik retten ser det, er det ikke noe å si på et slikt motiv. Like lite er det noe å si på at huset senere ble oppført etter de samme tegningene. Men dette viser samtidig at tegnetjenestene hadde en konkret verdi for Svendsen.

De tiltalte har erkjent at tjenesten var vederlagsfri. Et viktig spørsmål i saken er hvilken *økonomisk verdi* denne ytelsen hadde. I mangel av andre tilnærminger til den reelle verdien

vil svaret på dette spørsmålet i praksis være å finne i yterens faktiske tidsbruk. På denne bakgrunn vil Breilis konkrete tidsbruk stå sentralt ved rettens vurdering. Og det er arbeidsprosessen fra utlevering og formidling av tegningsgrunnlaget og frem til tegningene var ferdige, retten skal vurdere verdien av.

2.2.2 De tiltalte forklarte seg i retten om hvilket tegningsgrunnlag av huset på Mølledammen Breili hadde mottatt av Svendsen før han begynte på arbeidet, og hvor lang tid han hadde brukt på dette arbeidet. De forklarte seg også om Breilis tegninger til Svendsens tiltak på Kikut og Sjøbodsand i tidligere år. Det er godt samsvar mellom forklaringene på alle disse punktene. Imidlertid er det grunn til å stanse opp ved hvordan Breili og Svendsen endte opp med å forklare seg slik.

Sommeren 2017 var både Breili og Svendsen til *intervju hos BDO*, hvor de blant annet forklarte seg om hvorvidt Svendsen hadde mottatt noen ytelser fra Breili. Ifølge seniorpartner Thomas Nielsen opplyste ingen av dem om tegninger som Breili hadde utført for Svendsen, hverken på Kikut, Sjøbodsand eller Mølledammen. På konkret spørsmål om Mølledammen, bekreftet imidlertid Svendsen forholdet og mente at Breili hadde brukt åtte til ti timer på å levere byggesøknadstegninger til ham. Breili nevnte på sin side ikke noe om dette da temaet kom på banen under hans intervju. Totalt oppgav han å ha brukt én time, hovedsakelig på tips og råd til Svendsens byggeplaner på Mølledammen.

Et år senere – i juni 2018 – møtte de til sitt *første politiavhør*, Svendsen som siktet, Breili som vitne. For å bidra til sakens opplysning hadde Breili i forveien selv bedt om å bli avhørt. Imidlertid unnlot han igjen å opplyse om tegnetjenestene til huset på Mølledammen. Og han unnlot også å nevne tegnetjenestene til tiltakene på Kikut og Sjøbodsand.

Svendsen på sin side unnlot fortsatt å nevne tegnetjenestene på Kikut og Sjøbodsand, også han. Det opplyste han heller ikke om i det neste avhøret i februar 2019, til tross for at han ble spurt om han hadde mottatt noen tjenester i den tiden han hadde arbeidet på byggesaksavdelingen. I dette avhøret nedjusterte han for øvrig tidsbruken for Breilis tegninger på Mølledammen til tre til fire timer. Ved det tredje avhøret – i april 2019 – ble Svendsen konfrontert med tegnetjenestene på Kikut, og han nektet da for at Breili hadde hatt noe med dette å gjøre. Senere under avhøret – etter blant annet å ha konferert med sin forsvarer – erkjente han omsider tegnetjenestene fra Breili, både der og på Sjøbodsand.

I oktober 2019 ble Breili og Svendsen innkalt til *nye politiavhør*. I samme periode ble som nevnt deres telefoner avlyttet av politiet. Av dialogutskriftene ser man at de ringte hverandre flere ganger, både før og etter avhørene. Også telefonsamtaler mellom Svendsen og Abrahamsen – hvor samtalene gjennomgående dreide seg om avhørene – ble avlyttet. Det går videre frem av dialogutskriftene at Svendsen i den samme perioden avtalte flere fysiske møter, både med Breili og med Abrahamsen. Talende for de tiltaltes strategier er når Svendsen i telefonsamtale med Abrahamsen 15. oktober uttalte: «Jeg tenkte kanskje jeg skulle

gått innom Rune først, for jeg tror det kanskje hadde vært lurt om jeg (hadde) fått hans versjon først, for han har vært i avhør i dag».

Dagen før Breili skulle i dette avhøret, hadde han og Svendsen hatt to lange telefonsamtaler. I den første telefonsamtalen rådet Svendsen Breili til bare å svare på «det de spør om». Den andre telefonsamtalen på kvelden bar etter rettens syn tydelig preg av at de samordnet sine forklaringer. Tematisk var de imidlertid ikke innom Kikut og Sjøbodsand, og i ny telefonsamtale dagen etter avhøret kommer det tydelig frem at det hadde kommet overraskende på Breili å få spørsmål om dette. Overfor avhører hadde han da vedkjent seg tegningene til Kikut fra 2003/2004, men samtidig hevdet å ha tatt seg betalt. Det er på det rene at det i tekstfeltet til disse tegningene står at de er tegnet av «Rune Breili». Derimot hadde han ikke vedkjent seg tegningene til *bod/drivhus* på Mølledammen, og han hadde heller ikke opplyst om tegnetjenester på Sjøbodsand. I dette avhøret bekreftet han for øvrig for første gang tegnearbeidet til *huset* på Mølledammen, og anslo tidsbruken til mellom seks til åtte timer, noe han har stått fast ved senere.

Breili forklarte i retten at han under intervjuet med BDO ikke opplyste noe om tegningene i 2010 og bakover i tid, dels fordi tegningene var laget før tidsperioden i BDOs mandat, og dels fordi tegningene var laget av ham som privatperson og ikke gjennom firmaet. Retten deler seniorpartner Nielsens oppfatning om at det ville ha vært mer naturlig for Breili å opplyse om alle ytelser han eller hans firma hadde gitt til Svendsen vederlagsfritt, ut fra den oppmerksomhet det allerede på daværende tid var omkring slike forhold. Dessuten har retten merket seg at Breili vitterlig forklarte seg om ytelser som i tid lå *utenfor* mandatet, nemlig en times rådgivning i 2010 til husplanene på Mølledammen. Samtidig forklarte han seg ikke om ytelser som i tid lå *innenfor* mandatet, nemlig tegningene fra 2012 av *bod/drivhus* på Mølledammen. Og i senere politiavhør unnlot han som nevnt fortsatt å opplyse om tegningene til *huset* på Mølledammen, til tross for at han nå var blitt stilt et åpent spørsmål om vederlagsfrie ytelser.

Svendsens forsvarer fremholdt at Svendsen og Breili forsøkte å hjelpe hverandre til å huske bedre i deres avlyttede telefonsamtaler før forestående politiavhør. Til dette bemerker retten at telefonsamtalene fant sted i oktober 2019. I minst to og et halvt år hadde de da hatt en mistanke om korrupsjon hengende over seg, først gjennom avisartikler i lokalpressen, deretter under granskingen i 2017 og så under etterforskningen. Det er etter rettens oppfatning svært liten grunn til å tro at de først på dette tidspunktet fant tiden moden til å rekapitulere begivenheter som kunne ha betydning for korrupsjonsmistanken. Tvert imot peker intensiteten i telefonkontakten og de fysiske møtene i en helt annen retning.

Retten konstaterer at Breili og Svendsen fra granskingsarbeidet og under store deler av etterforskningen er blitt drevet fra skanse til skanse. Fortielser og benektelser er senere blitt avløst av innrømmelser. Deres forklaringer har vært preget av strategiske valg, og et gjennomgående trekk er at de ikke erkjente noe før de var blitt stilt overfor ugjendrivelige bevis. Deres forklaringer i retten må vurderes i lys av dette.

2.2.3 Påtalemyndigheten har i straffesaken engasjert arkitektene Ole Tørklep og Michael Lommertz til *sakkyndige vitner* og til å vurdere Breilis tidsbruk. De har avgitt hver sin skriftlige rapport, hvor de har konkludert med en tidsbruk på henholdsvis 65 og 68 timer.

Arkitekt Tørklep har blant annet erfaring som ansvarlig søker av store prosjekter som Oslo lufthavn, Gardermoen og nytt regjeringskvartal. Han benyttes også som sakkyndig i Oslo tingrett. Arkitekt Lommertz har på sin side arbeidet som arkitekt i Tyskland og Norge, og har lang erfaring med ulike tegneprogrammer. Tegneprogrammet som *Breili* benyttet, distribueres av firmaet til arkitekt Scott Blakely Campbell, og også han møtte i retten som sakkyndig vitne. Fra 2003 har han kurset Breili og mange andre arkitekter i bruk av tegneprogrammer.

Grunnlagsmaterialet for Breilis tegnejobb er etter det opplyste borte. Et viktig spørsmål for retten og de sakkyndige vitnene er derfor *hva Svendsen leverte fra seg*. Breili og Svendsen har forklart seg flere ganger om dette, og også om når og hvor den første samtalen om tegnejobben fant sted. De har videre forklart seg om hvor tegnearbeidet i tiden etter ble utført, og over hvor lang tid. En fellesnevner er, slik retten ser det, at deres forklaringer har vært sprikende gjennom de første avhørene, og deretter sakte men sikkert nærmet seg hverandre. Etter rettens syn fremstår motstriden noe påfallende. Selv om arbeidene lå en del år tilbake, burde det være enkelt å gjengi mer presist og konsistent tegningsgrunnlaget, de steder hvor de møttes, og det stedet tegnearbeidene ble utført. Og hvordan kunne for eksempel Svendsen i avhør ha husket feil om hvorvidt han til tegningsgrunnlaget i 2010 brukte tegnebrett eller ikke, når han på daværende tid ifølge egen forklaring i retten ikke hadde tilgang til tegnebrett?

Etter rettens syn kan det likevel ikke sees bort fra at Svendsen leverte fra seg detaljerte skisser før Breili startet på arbeidet med tegningene. De har riktignok tidligere forklart seg motstridende, men i mangel av sikre opplysninger legger retten til grunn det Breili opplyste i politiavhør 15. oktober 2019. Her fremgikk det at Svendsen leverte ham noen skisser av plan-tegninger tegnet med linjal og kulepenn på standard ruteark og et situasjonskart over tomten, ved siden av noe muntlig informasjon og håndskrevne notater. Etter det retten forstår, var det dette Breili forsøkte å illustrere i forenklet skisse utarbeidet under avhøret. Samtidig kan det etter rettens syn sees helt bort fra at han mottok noe mer enn dette.

Retten legger videre til grunn at Svendsen hadde *noe erfaring* med å lage tegninger til byggesøknader, og at han under sitt arbeid også nøt godt av sin erfaring som byggmester. På den annen side hadde han aldri tegnet en funkisbolig før. Alt i alt kan det likevel ikke sees bort fra at skissene gav et rimelig godt grunnlag for Breili å tegne ut fra.

2.2.4 Retten ser først på den *tekniske siden* av Breilis tegnearbeid.

Både Breili og Svendsen anslo Breilis tidsbruk til et timetall som ligger tett opptil ett dagsverk. Under henvisning til deres tidligere sprikende og varierende forklaringer på dette

punkt, finner retten imidlertid å legge mer begrenset vekt på deres tidsanslag for tegnearbeidet med huset på Mølledammen. Derimot har Breilis tidsanslag for et annet tegneoppdrag for Svendsen større interesse. I avhøret 15. oktober 2019 anslo han sitt tegnearbeid med huset på Kikut til *mellom 15 og 16 timer*. Det er ikke omtvistet at dette huset bød på færre utfordringer enn huset på Mølledammen. Og etter rettens syn kan det anses for helt utelukket at Breili her overdrev tidsbruken, når han i alle andre sammenhenger enten har fortiet eller forsøkt å snakke ned tidsbruken.

Det er opplyst at tegningene fra 2010 ble gjort på *tegneprogrammet Vectorworks*, som på den tiden gav todimensjonale dataassisterte konstruksjoner (DAK). Slike tegneprogrammer har vært i en rivende utvikling både før og etter 2010, men også den gang var verktøyet svært effektivt, blant annet gjennom utstrakt gjenbruk av geometriske komponenter og overføring av elementer for eksempel fra én plantegning til neste plantegning. Effektiviseringen av tegnearbeidet gjennom gjenbruk kunne også skje fra eget arkiv bestående av for eksempel møbler.

Under forhandlingene søkte Breili å demonstrere den tiden det tar å produsere de tegningene som han leverte i 2010. Denne tegneprosessen tok *mellom fire og fem timer* i effektiv tid. Noen viktige forskjeller var det imidlertid. Mens Breili i 2010 hadde skissene fra Svendsen å gå ut fra, hadde han nå de ferdige datategningene fra 2010 å gå ut fra. To snitt-tegninger fra 2010 ble dessuten ikke tegnet under Breilis rekonstruksjon. Og de ferdige tegningene hadde et mer uferdig preg enn tegningene fra 2010. De opprinnelige tegningene hadde også noen flere detaljer og måltall. For øvrig registrerte retten at Breili tegnet med sikker og rask hånd, og virket lite hemmet av situasjonen.

Arkitekt Campbell, som er norsk distributør av programvaren Vectorworks, mente at *forskjellen i tegningsgrunnlag* ikke hadde noe å si for tidsbruken. I retten ville han ikke utelukke at den tekniske delen av tegnejobben kunne ha vært utført på én dag, selv om han i avhør ikke hadde villet si noe konkret om tidsbruken, annet enn en tommelfingerregel om 40 timers arbeid for et arkitektoppdrag på byggemeldingstegninger. Samtidig pekte han i avhøret på at tegnearbeid alltid tar mer tid enn først antatt. Retten har merket seg dette og finner ellers å kunne slutte seg til betraktningene til arkitekt Lommertz. I retten fremholdt han at nakne overføringer av allerede utarbeidede datategninger – innlysende nok – innebærer en betydelig forenkling av tegneprosessen, også når det tas i betraktning at Breili de senere år har blitt tilvendt et annet tegneprogram. Han trodde heller ikke noe på at det var mulig å fullføre selve tegnejobben på én dag. Arkitekt Lommertz har ikke konkret erfaring med Vectorworks, men han har tidligere arbeidet med tilsvarende tegneprogrammer i 2D.

Alle de omstendigheter som det er pekt på, gjør etter rettens syn det vanskelig å trekke noe konkret ut av rekonstruksjonen ved en direkte sammenligning. Retten har ellers fått fremlagt en faktura fra Breili & Partnere, som ifølge Breili viser hans tidsbruk på et tilsvarende hus.

Dette har etter rettens syn heller ikke stor bevisverdi, da det ikke har vært noen bevisføring rundt de nærmere betingelsene og omstendighetene ellers for dette oppdraget.

I 2020 la Breili ut en *anbudsutlysning* på «Mitt anbud», hvor tegnejobben skal ha vært beskrevet mest mulig lik den jobben han utførte i 2010. Arkitektfaglige vurderinger var imidlertid ikke lagt inn som en del av jobben. Retten peker på at i utgangspunktet vil en utlysning ti år etter gi et usikkert sammenligningsgrunnlag. Dessuten vil det alltid være en mulighet for at prisen er presset ned i håp om å få tilslaget. Imidlertid er det ingen ting som tyder på det her. I dette tilfellet inngikk fire anbud, hvorav to fra tilbydere med en utdanningsevnende tilsvarende Breilis. De inngav anbud i størrelsesorden 27 000 kroner og 30 000 kroner inklusive merverdiavgift. Med en 2020-timepris på for eksempel 1 400 kroner inklusive merverdiavgift utgjør denne prisen cirka 20 timers arbeid.

Etter rettens syn er det et rimelig godt samsvar mellom det ovennevnte estimatet på 20 timers arbeid og Breilis tidligere anslag på 15 til 16 timers arbeid med tegningene til det enklere huset på Kikut.

2.2.5 Retten går så over til å se på de mer *arkitektfaglige vurderinger* av Breilis tegnejobb. Dette er en side ved tegnearbeidet som naturlig nok gjør arbeidet mer omfattende, og som derfor kommer i tillegg til den tekniske utførelsen.

Funkishuset på Mølledammen består av to boenheter; en hovedfløy i to etasjer og en sidefløy i én etasje. Sidefløyen er plassert i cirka 45 graders vinkel til hovedfløyen. I underetasjen er det to garasjer, en til hver boenhet. Til hovedfløyen hører to takterrasser, med dører inn til et mindre boareal i boligens andre etasje. Begge boenheter har tre soverom. Og i alt er det tre bad i bygningen.

Både fra Svendsen og Breilis side ble det poengtert at Breili ikke la noen arkitektfaglige vurderinger inn i arbeidet. Imidlertid kom det under deres forklaringer i retten frem at Breili hadde hatt *flere innspill av arkitektfaglig karakter*. Et iøynefallende grep var hans forslag om å vri sidefløyen, slik at den ikke lenger sto i 90 graders vinkel vendt mot hovedfløyen. Han hadde også innspill til fasade og materialvalg, høyder, rekkverksløsninger, levegg på en av takterrassene, interiør, plassering av peis og valg av pipeløp samt dør- og vindusplasseringer.

Etter arkitekt Tørkleps syn hadde Breilis datategninger et *tungt innslag av arkitektfaglige vurderinger*. I likhet med ham er Breili utdannet ved Arkitektthøyskolen i Oslo (nå Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo). Der ble de utlært i tradisjonen etter Sverre Fehn, professor i årene fra 1971 til 1995, hvor man ikke gikk av veien for dristige løsninger som lange og smale bygningskropper, arkitektoniske grep som sjelden vil kunne gjenfinnes i hus tegnet av folk med en annen profesjon. Det er på det rene at hovedfløyen på Mølledammen var på 18 x 5 meter i horisontalplanet. Vridningen av den andre boenheten var etter arkitekt Tørkleps syn også et typisk utslag av arkitektfaglige vurderinger. Han pekte dessuten på en arkitektpreget

detalj ved vindusløsningene på de to små soverommene i enden av hovedfløyen. Her var vinduene ikke plassert midt på veggen, men derimot inn mot rommenes felles hjørne ved ytterveggen. Dette ville senere muligjøre å rive lettveggen mellom rommene, uten at vinduenes innbyrdes plassering fikk noe påfallende preg av den grunn.

Disse betraktningene samsvarer etter rettens syn godt med det Svendsen har fremholdt i politiforklaringer. I avhør 19. februar 2019 forklarte han Breilis oppdrag med at hus ofte blir flottere *når en arkitekt kommer med sine ideer*. Og i avhør 16. oktober 2019 opplyste han at han at han ikke trodde han selv hadde kvalifikasjoner til å tegne det *forholdsvist kompliserte* bygget selv.

Huset på Mølledammen er oppført i *fallende terreng*. Dette skapte flere utfordringer, som bestod dels i å sikre best mulig utsikts- og solforhold og minst mulig støy fra veien, dels i å utnytte tomten mest mulig innenfor de avstandskrav til naboeiendommene som gjaldt, og dels i å finne gode løsninger for utkjøring fra garasjene og adkomsten ellers. Etter arkitekt Tørkleps oppfatning lot dette seg ikke løse ved bare å se på kotene på et situasjonskart, slik Breili fremholdt i retten, og som Svendsen støttet. Etter rettens syn kan det naturligvis langt fra utelukkes at Svendsen foretok grundige forundersøkelser på eiendommen, og at Breili i noen grad kunne støtte seg på resultatet av disse undersøkelsene, og sammenholde det med kotenes svingninger på kartet. På den annen side hadde som nevnt Svendsen ikke tidligere tegnet funkishus. Basert på hans fremlagte tegninger hadde han heller ikke erfaring med å tegne hus i et tilsvarende utfordrende terreng som tilfellet var for huset på Mølledammen, jf. snitt- og fasadetegningene til sistnevnte hus sammenholdt med plantegningene hvor kotene punktvis er inntegnet og målsatt. Retten har ut fra disse forhold vanskelig for å forstå at Breili ikke selv gikk over eiendommen og foretok målinger da huset fikk sin endelige innplassering i det skrånende terrenget.

I verdivurderingen av huset på Mølledammen datert 2. mai 2012 er det opplyst: «Bygget er arkitekttegnet med spesielle løsninger som er godt tilpasset den skrånende tomten». Ifølge Svendsen har ingen andre arkitekter enn Breili vært inne i bildet. Verdivurderingen ble rekvirert av Svendsen, så opplysningen om at *huset er arkitekttegnet* må nødvendigvis ha kommet fra ham. Etter rettens syn støtter dette ytterligere opp under at tegningene har et ikke ubetydelig innslag av arkitektfaglige elementer. Hvilken relevans ville denne opplysningen ellers ha hatt for banken ved forestående refinansiering av Svendsens boliglån?

Alle de forhold som pekt på, gir en klar pekepinn om at Breili har vært beskjeflig med å finne frem til gode arkitektoniske løsninger. Samtidig er det grunn til å understreke at dette ikke betyr at Svendsen overlot alt til Breili. Tvert imot er det rimelig å tenke seg at han gjennom hele prosessen var aktivt med på å utforme huset. Dette endrer imidlertid ikke bildet av at Breilis tidsbruk også omfattet prosesser hvor han gav huset et arkitektfaglig innhold.

Arkitektene Tørklep og Lommertz stod fast ved sine tidligere anslag om tidsbruken, men var samtidig enige om at hvis Breili ikke hadde befart tomten og Svendsen hadde levert fra seg et komplett tegningsgrunnlag på plan, snitt og fasade, ville Breili ha brukt vesentlig mindre tid. Arkitekt Lommertz mente tidsbruken da kunne ha vært så lav som det halve av hans tidsanslag uten befaring, det vil si 28 timer. Arkitekt Tørklep anslo på sin side en minstetid på mellom 25 og 28 timer, med et fullstendig tegningsgrunnlag fra Svendsen.

2.2.6 Slik retten ser det, peker flere av momentene i saken i retning av en tidsbruk vesentlig nærmere de høyere estimatene som de sakkyndige vitnene konkluderte med før hovedforhandlingen tok til. Etter en vurdering av det samlede bevisbildet under forhandlingene har retten kommet til at Breili i alle fall brukte 25 timer på tegne- og arkitektjobben. Noe mindre enn dette kan etter rettens syn helt utelukkes. Med en timepris på 900 kroner i 2010 eksklusive merverdiavgift var laveste verdi på tjenesten fra Breili med dette på 28 125 kroner inklusive merverdiavgift.

2.3 Tilknytningskravet, «i anledning av stilling»

2.3.1 Etter loven kreves en *sammenheng* mellom fordelten og stillingen. En ytelse som ikke står i en slik sammenheng, faller utenfor korrupsjonsbestemmelsen, selv om den skulle være vederlagsfri. Dette innebærer blant annet at fordeler eller gaver den passive bestikker utelukkende mottar som privatperson ikke regnes som korrupsjon, sml. Ot.prp. nr. 78 (2002-2003) side 54.

Momenter som har utkrystallisert seg i rettspraksis, er blant annet hvorvidt ytelsen var berettiget, hvorvidt ytelsen medførte et tillitsbrudd mellom mottakeren og mottakerens overordnede, hvorvidt mottakerens nøytralitet ble svekket gjennom ytelsen, og hvorvidt hans lojalitet ble «splittet», se HR-2009-926-A avsnitt 19 og HR-2011-2143-A avsnitt 27.

2.3.2 Som nevnt var *situasjonen våren 2010* at Breili tidligere hadde levert flere tegnetjenester til Svendsen. Siden 2002 hadde han utført to tegnejobber for tiltak på eiendommen på Kikut og to tegnejobber for tiltak på eiendommen på Sjøbodsand. I henhold til Svendsens forklaring i retten legger retten til grunn at han ikke betalte noe for disse tjenestene. Deretter tok Breili altså på seg å tegne det planlagte huset til Svendsen på Mølledammen gratis.

Breili kunne i retten ikke komme på andre personer han hadde gitt vederlagsfrie tegninger til, annet enn til sin søster i forbindelse med oppføringen av hennes hus.

Relasjonen mellom Breili og Svendsen hadde ifølge Breili vært den samme siden de ble kjent med hverandre på nittitallet. Svendsen var ikke blant hans nærmeste venner, de avla hverandre sjelden besøk, drog ikke på hyttetur eller ferie sammen, men kunne ta en fagprat over en kaffekopp når de traff hverandre. Under sin forklaring i retten sluttet Svendsen seg til denne beskrivelsen av deres vennskap.

Samtidig har retten også merket seg at ingen av de andre som forklarte seg i retten, visste at Breili og Svendsen av og til omgikk hverandre privat. Abrahamsen opplyste riktignok at han forstod at Svendsen og Breili kjente hverandre da han tiltrådte som saksbehandler i kommunen. Noe allment kjent vennskap var det uansett ikke tale om.

Et springende punkt blir hvorfor Svendsen under disse omstendighetene ble tilgodesett med vederlagsfrie tegninger til huset på Mølledammen, når han ikke engang tilhørte Breilis innerste vennekrets.

Det forhold at Svendsen var separert fra sin tidligere ektefelle, hadde flyttet i en leilighet året før, men nå ønsket noe større, kan kaste noe lys over Breilis gavmildhet. Svendsens motsvarende bistand i noen timer på Breilis terrasse, og utlån av tilhenger et par ganger, kan muligens også ha bidratt noe.

Etter rettens syn gir midlertid dette bare et stykke på vei forklaring på den vederlagsfrie ytelsen i 2010, som i verdi ligger på et helt annet nivå enn Svendsens ytelse den andre veien. Formålet var åpenbart noe mer enn bare en vennetjeneste. På daværende tid var Svendsen byggesaksleder og Breili ansvarlig søker i en rekke byggesaker på Tjøme. Det er etter rettens syn liten tvil om at hovedformålet var å *påvirke* Svendsen i hans yrkesutøvelse. Noen annen forklaring finnes ikke.

Et slikt påvirkningsformål hadde sammenheng med at Svendsen lett ville sette seg i takknemlighetsgjeld til Breili ved å motta den generøse gaven fra ham. Problemet ville for alvor melde seg når hans takknemlighetsgjeld overfor Breili ble tungten på vektskålen i en interessekonflikt mellom utførelsen av lovpålagte oppgaver for kommunen og de forventninger Breili som arkitekt og søker hadde til et positivt utfall i den enkelte byggesak. Eller sagt på en annen måte; gaven fra Breili medførte fare for at Svendsen ikke opptrådte med den nøytralitet og rettskaffenhet som det måtte forventes av en offentlig tjenestemann, i alle de byggesaker som sorterte under Breili. Etter rettens syn var det klar risiko for en slik illojalitet overfor arbeidsgiver, som heller ikke var oppmerksom på en mulig interessekonflikt.

2.3.3 Det er med dette påvist sammenheng mellom Breilis vederlagsfrie tjeneste og Svendsens stilling.

2.4 Ulovlighetskravet, «utilbørlig»

2.4.1 Kravet om at tjenesten må være utilbørlig, er en *rettslig standard*. Grensen mellom en lovlig og en ulovlig tjenestehandling reguleres ved denne standarden. Det er ikke tilstrekkelig at handlingen er kritikkverdig. I Ot.prp. nr. 78 (2002-2003) er dette på side 55 presisert slik:

«En fordel kan bare gi grunnlag for straff om den er «utilbørlig». Det må foreligge et klart klanderverdig forhold for at bestemmelsen skal kunne anvendes.»

På side 29 i proposisjonen er det vist til straffelovrådets utredning (NOU 2002:22), hvor det på side 31 er oppregnet flere relevante momenter:

«Ved vurderingen av hva som er 'utilbørlig', må det foretas en totalvurdering av situasjonen, hvor en rekke momenter vil spille inn, slik som formålet med ytelsen, ytelsens art og verdi, hvilken grad av åpenhet som foreligger, hvilket regelsett som eksisterer i bedriften eller bransjen, om forholdet gjelder offentlige tjenestemenn eller privat næringsliv, og også ellers hvilken posisjon henholdsvis giver og mottaker til ytelsen har.»

I Ruterdommen (HR-2014-1779-A) er det i avsnitt 23 slått fast at disse momentene senere er fulgt opp i Høyesterett.

2.4.2 *Verdien* av ytelsen vil normalt stå sentralt for vurderingen av utilbørlighetskravet. Er det tale om en beskjedne sum, eller er det tale om noe mer? Verdien på den tjenesten Svendsen mottok, peker etter rettens syn i retning av at grensen for det utilbørlige er overskredet.

Videre bør det legges stor vekt på at tjenesten ble gitt til *en offentlig tjenestemann*, som i dette tilfellet var lønnet av fellesskapet til å forvalte viktige ressurser på Tjøme, herunder å påse at strandvernet ikke ble uthulet.

I forlengelsen av dette peker retten også på at Svendsen hadde en ikke ubetydelig *innflytelse* på utfallet av mange byggesaker, især i dispensasjonssaker hvor innslaget av skjønn er stort, og hvor fylkesmannen og lokalpolitikere ikke vil være upåvirket av administrasjonens innstilling. Også i saker som ble avgjort av andre på byggesaksavdelingen, hadde Svendsen stor påvirkningskraft. Dag-Hugo Kilvær, som arbeidet som byggesaksbehandler i Tjøme kommune i den perioden Abrahamsen arbeidet hos Breili & Partnere, opplyste i retten at han ofte fikk tildelt saker fra Svendsen med beskjed om et forventet resultat. Dette gjaldt især når byggesøknaden kom fra Breili & Partnere. Breili var på sin side den klart største aktøren på byggesaker i Tjøme kommune på daværende tid, og hadde regelmessig flere byggesøknader inne til behandling.

Giveren og mottakerens *posisjoner*, som beskrevet foran, vil i stor grad påvirke rettens vurdering. Breili har selv understreket verdien av *en god relasjon til byggesaksbehandlere*. Da han i retten forklarte seg om konflikten i Breili & Partnere som førte til at Abrahamsen sluttet i firmaet og vendte tilbake til kommunen, fortalte han at han på daværende tid var bekymret for om dette ville få negative konsekvenser for *firmaet* ved senere byggesøknader. Dette understreker etter retten syn hvilken betydning gode eller negative kontakter i byggesaksavdelingen kunne ha. Som anført foran ville den generøsiteten Svendsen ble til del i 2010, lett

kunne lede til en taknemlighetsgjeld til Breili med grobunn for senere påvirkning i yrkesutøvelsen.

Et spørsmål for seg er hvilken *åpenhet* det var omkring Breilis vederlagsfrie tegninger i 2010. Den eneste identifikasjonen som er å finne i tekstfeltet til tegningene, er Svendsens navn, adresse og telefonnummer. Ingen kunne vite at tegningene stammet fra Breili bare ved å se på tegningene.

Svendsen mente på sin side at det ikke var noe hemmelighold omkring Breilis involvering, da det var lett å se at tegningene stammet fra ham. Retten stiller seg tvilende til at dette hadde noen betydning. Breili var en av flere som leverte byggesøknadstegninger fra et tegneprogram til Tjøme kommune, så i den grad hans tegninger var gjenkjennbare, måtte det i så fall være på det arkitektfaglige. Det er imidlertid liten grunn til å tro at Svendsens medarbeidere i kommunen hadde et særlig blick på dette eller på byggesøknadstegningene til Svendsen overhodet. Abrahamsen, som våren 2010 hadde arbeidet sammen med Svendsen i over to år, var til eksempel ikke klar over tjenesten fra Breili, og det til tross for at han stod som saksbehandler av byggesøknaden, jf. kommunens vedtak av 20. juli 2010. Først i kjølvannet av granskingen i 2017 fikk han rede på Breilis gratisarbeid i 2010.

Retten har på den annen side merket seg at byggesaksbehandler Stegen opplyste i retten at hun visste at tegningene til huset på Mølledammen kom fra Breili. Dette opplyste hun imidlertid ikke om i intervjuet med BDO, se rapporten side 6 under punkt 3.5.3. Hun kunne heller ikke tidfeste når hun ervervet denne kunnskapen. Byggesaksbehandler Kilvær hadde også fått vite om Breilis tjeneste, men ifølge dette vitnet var det *han* som fremprovoserte opplysningen, en gang han og Svendsen så på huset sammen. Man står med dette tilbake med en arbeidskollega som ikke husket når hun fikk kjennskap til at byggesøknadstegningene kom fra Breili, og en annen arbeidskollega som måtte dra denne opplysningene ut av Svendsen. Ingen andre enn disse to har opplyst om noe kjennskap til saken. Og ingen – heller ikke Stegen eller Kilvær – var klar over at Breili hadde utført arbeidet gratis. Så noen åpenhet omkring denne ytelsen var det åpenbart ikke.

Det sentrale i saken er likevel at Svendsens *overordnede* – kommunalsjefen og rådmannen – begge har forklart at de ikke kjente til noen slik ytelse på daværende tid. Heller ikke plansjefen hadde noen kunnskap om dette. Retten konstaterer at kjennskapet i kommunen – fra ledernivå og nedover – til Breilis tegne-/arkitektarbeid var helt begrenset, og enda mindre at det var vederlagsfritt.

Ytelsen fra Breili til Svendsens brøt også med *de etiske retningslinjene* for ansatte og politikere i Tjøme kommune, hvor det under overskriften personlige fordeler var slått fast:

«Ansatte og folkevalgte skal ikke, for seg selv eller andre, ta imot eller legge til rette for å få en utilbørlig fordel. Eksempler kan være gaver, reiser, hotellopphold, beverting,

rabatter, lån eller andre ytelser eller fordeler som kan påvirke deres handlinger og være i strid med straffelovens bestemmelser om korrupsjon.

Folkevalgte og ansatte i kommunen skal derfor unngå personlige fordeler av enhver art som kan påvirke, eller være egnet til å påvirke, handlinger, saksforberedelse eller vedtak.»

Disse etiske retningslinjene var sendt til Svendsen per epost 8. mai 2007. Hans opptreden kom i direkte konflikt med de gjengitte kravene.

2.4.3 Oppsummert peker retten på at det ikke er tilstrekkelig at gratistjenesten var kritikkverdlig. Ved at loven omfatter uttrykket «utilbørlig», er det gitt en margin der tjenestemannen eller den næringsdrivende ikke skal kunne straffes med mindre det foreligger et *klart klanderverdig forhold*. Det er imidlertid ingen tvil om at denne grensen er overskredet her.

Forholdet var for øvrig helt annerledes i Ruterdommen, som endte med frifinnelse i lagmannsretten under henvisning til at fordelen – tre middager bekostet av en privat aktør – ikke var utilbørlig. Denne lovanvendelsen fant Høyesterett korrekt, men i motsetning til saksforholdet her, hadde det i den andre saken vært åpenhet omkring fordelen, og det forelå heller ikke noe reelt påvirkningsmoment.

Retten har etter dette funnet bevis for korrupsjon objektivt sett.

2.5 Grov overtredelse

2.5.1 I straffeloven (1902) § 276 b er det oppregnet en rekke *momenter* ved vurderingen av om en korrupsjonshandling kan anses for grov. Oppregningen er ikke uttømmende.

To av de sentrale momentene er verdien av korrupsjonshandlingen og hvorvidt ytelsen var gitt til en offentlig tjenestemann. Den relative betydningen er nærmere angitt i HR-2011-2143-A avsnitt 38, i HR-2015-534-U og i Ot.prp. nr. 78 (2002-2003), hvor det på side 58 heter:

«Dersom handlingen involverer en offentlig tjenestemann eller en person i en særlig betrodd stilling, alternativt et særlig betrodd verv eller oppdrag, kan § 276 b etter omstendighetene være overtrådt selv om forholdet ikke involverer betydelige verdier, og det heller ikke forelå risiko for betydelig skade. Dette forutsetter imidlertid at gjerningspersonens opptreden – sett under ett – representerer et markert avvik fra det tilbørlige.»

Dette er fulgt opp i de henviste høyesterettsdommene, og i sistnevnte dom er det i avsnitt 30 pekt på at ...

«... beløpets størrelse trer i bakgrunnen når den passive bestikker er en offentlig tjenestemann. Når korrupsjonstilfellene som her inngår i et mønster, må det være klart at det er tale om grov korrupsjon.»

Vektleggingen av korrupsjon i det offentlige har sammenheng med at risikoen for skade og svekket tillit vil være særlig stor der, jf. også HR-2010-2204-A avsnitt 21, 22 og 25.

2.5.2 I denne saken er den korruperte ytelsen anslått til en *verdi av minst 28 125 kroner*. Beløpet ligger under de beløp som i alminnelighet begrunner grov overtredelse. Som nevnt foran må imidlertid verdien av ytelsen vurderes på bakgrunn av stillingen og posisjonen til den som er blitt tilgodesett.

Som *offentlig tjenestemann* og leder av byggesaksavdelingen i Tjøme kommune hadde Svendsen en *særlig betrodd stilling*. Mange av de avgjørelsene han tok, hadde betydning ikke bare for den enkelte søker, men også for allmennhetens ferdsel langs sjøen og for forvaltningen av det biologiske mangfoldet i området. Systemet var basert på tillit. Gjennom utarbeidelsen av innstillinger i dispensasjonssakene, og gjennom valget mellom å la en søknad bli avgjort på delegasjon eller ved lokalpolitisk behandling med statlig og regional uttalerett, hadde han stor innflytelse over hvor effektivt strandvernet ble håndhevet. Og som det vil fremgå under drøftelsen av tjenestefeil, var dette et område hvor Svendsen noen år senere beviselig skulle begå grove brudd på tjenesteplikten.

Med dette er man over i den *risiko* som korrupsjonen førte med seg. Risikoen for forvaltning av natur- og kulturlandskap i strid med allmennhetens interesser er allerede nevnt. I tillegg vil saker hvor en offentlig tjenestemann dømmes for korrupsjon, bidra til at tilliten til forvaltningen svekkes, både generelt og til den lokale forvaltningen spesielt.

Korrupsjonshandlingen hadde etter rettens oppfatning et *klart illojalt preg*. Svendsen hadde som nevnt ikke informert sin arbeidsgiver om gratistjenesten fra Breili. Med dette var administrasjonen, lokaldemokratiet og de statlige og regionale instanser ført bak lyset. Uten at noen visste det, forelå det en fare for at Svendsen kunne handle ut fra en skjult agenda. Konsekvensen ville da bli at deres innsats til beste for forvaltningen i strandsonen ikke ville ha den betydning som bestemt i lovverket.

Breili og Svendsen skal ikke dømmes for den serie av vederlagsfrie tegnetjenester Breili leverte til Svendsen i årene før 2010. Tiltalen gjelder utelukkende tegnetjenesten i 2010. De historiske utviklingstrekkene kaster imidlertid lys over et *mønster*, hvor tegningene av huset på Mølledammen markerer sluttsteinen, når man ser bort fra tegningene fra 2012 som tiltalen heller ikke omfatter. Etter rettens syn blir korrupsjonen grovere av at korrupsjonshandlingen våren 2010 inngikk i et slikt mønster. Retten viser til den siterte uttalelsen fra Høyesterett foran.

2.5.3 Alt i alt finner retten at Breili og Svendsens korruperte mellomkomst våren 2010 representerte et *markert avvik fra det tilbørlige*. Korrupsjonen må anses for grov.

2.6 Subjektiv skyld

Skyldkravet for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 a er *forsett*. Ved grov overtredelse etter § 276 b må forsettet også dekke de faktiske omstendigheter som ligger til grunn for skjerpelsen.

Retten er ikke i tvil om at Breili var klar over de faktiske forhold som objektivt sett grunn gav korrupsjon, herunder de forhold som gjorde korrupsjonen grov. Han visste utvilsomt at Svendsen ikke var berettiget til å ta imot tegninger fra ham uten å betale markedspris for det. Retten har ingen kunnskap om hvorvidt Breili hadde blitt enig med Svendsen om hva korrupsjonen ellers skulle bestå i, men det er likevel ingen tvil om at det var underforstått mellom dem at tjenesten Svendsen mottok var ulovlig, og siktet inn mot hans stilling og Breilis korresponderende interesser.

Det stiller seg på samme måte for Svendsens del. Som erfaren saksbehandler og senere leder av byggesaksavdelingen visste han at han ikke kunne ta imot den vederlagsfrie tjenesten fra Breili. Han unnlot å informere sine overordnede om dette, noe som etter rettens syn understreker hans forsett. Hans mangeårige erfaring i bransjen, både som privat aktør og som byggesaksbyråkrat, tilsa at han var kjent med verdien av arkitektens tegnetjenester. Svendsen var dessuten innforstått med de faktiske forhold som gjorde korrupsjonen grov.

Breili og Svendsen skal etter dette dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 b første ledd jf. annet ledd jf. § 276 a første ledd – Breili etter alternativet i bokstav b om aktiv, grov korrupsjon, og Svendsen etter alternativet i bokstav a om passiv, grov korrupsjon.

3 Tjenestefeil (Svendsen og Abrahamsen)

3.1 Rettslig utgangspunkt

Straffeloven § 171 knesetter straff for tjenestefeil i offentlig forvaltning og lyder slik:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet, og grovt bryter sin tjenesteplikt.

Bestemmelsen viderefører en tilsvarende straffesanksjon etter tidligere straffelov. Straffebudet gjelder på alle områder hvor offentlig myndighet utøves. Det er samtidig ikke et vilkår at gjerningspersonen har hatt ønske eller tanker om å oppnå vinning eller andre former for fordeler for seg eller andre, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) side 234.

Tiltalen mot Svendsen og Abrahamsen for saksbehandlingsfeil er knyttet til flere brudd på plan- og bygningslovens krav til dispensasjonsbehandling. I tillegg hviler tiltalen mot Svendsen også på at han var inhabil ved byggesaksavdelingens behandling av de fleste av de oppregnede vedtakene. Retten ser først på vedtakene som etter tiltalen stred mot plan- og bygningsloven.

3.2 Forsømmelse av lovpålagt dispensasjonsbehandling

3.2.1 Fra lov og plangrunnlag utgår en rekke forbud og påbud som søkere i byggesaker må forholde seg til. I den grad en søker likevel velger å fremme søknad til kommunen i strid med *lov eller planverk*, kreves dispensasjonsbehandling i medhold av plan- og bygningsloven kapittel 19. Etter § 19-1 siste punktum plikter kommunen i slike tilfeller å innhente uttalelse fra statlig og regional myndighet. Kompetansen til å fravike lov eller planverk ligger like fullt hos kommunen, jf. § 19-2 første ledd, men i henhold til fjerde ledd annet punktum er kommunen oppfordret til å være varsom med å vedta tiltak på tvers av statlige eller regionale innsigelser.

Etter dagjeldende *delegasjonsreglement* for Tjøme kommune var myndigheten i saker etter plan- og bygningsloven lagt til Hovedutvalg for plan og miljø, heretter bare hovedutvalget, med unntak av de saker som etter loven måtte treffes av kommunestyret, se punkt 2.37. Samtidig var byggesaker av «ikke prinsipiell betydning» delegert til rådmannen. Rådmannen hadde i neste omgang myndighet til å delegere disse ikke-prinsipielle sakene videre nedover i administrasjonen, se punkt 1.12. Og etter det opplyste var disse sakene delegert til den etaten i kommunen som byggesaksavdelingen sorterte under, og som ble ledet av kommunalsjef Gunnar Rougnø. Han hadde ifølge forklaring i retten delegert denne myndigheten videre til byggesaksavdelingen ved byggesaksleder Svendsen og senere byggesaksleder Abrahamsen.

Byggesøknader som holdt seg innenfor bestemmelser i lov og planverk, ble ansett som *ikke-prinsipielle* og ble i praksis alltid avgjort administrativt i byggesaksavdelingen, det vil si på delegasjon fra rådmannen. De sakene som krevde dispensasjonsbehandling, ble derimot behandlet av hovedutvalget, som etter nærmere kriterier i plan- og bygningsloven § 19-2 hadde kompetanse til å dispensere fra lov og planverk. Skillelinjen mellom de sakene som ble behandlet på delegasjon og de sakene som ble behandlet politisk, var dermed om søknaden lå innenfor eller utenfor lov eller plangrunnlag.

Etter det retten forstår fulgte Tjøme kommune i en periode en praksis som gikk ut på at dispensasjonssaker ble oversendt fylkesmannen og fylkeskommunen til uttalelse *etter* at hovedutvalget hadde stilt seg positivt. Dette bryter klart mot det systemet som følger av plan- og bygningsloven §§ 19-1 og 19-2. Retten kan likevel ikke se at denne ulovhjemlede fremgangsmåten har noen betydning for vurderingen av lovligheten av de vedtakene som omfattes av tiltalen.

3.2.2 I tilleggstiltalebeslutningen mot Svendsen og i forelegget mot Abrahamsen er det oppregnet en rekke vedtak som er blitt avgjort administrativt på delegasjon, i strid med kravet om (politisk) dispensasjonsbehandling. For øvrig bemerkes at de vedtakene som ellers er oppregnet i tilleggstiltalebeslutningen, ikke knyttes til saksbehandlingsfeil etter plan- og bygningsloven, men kun til inhabilitetsmangler, se punkt 3.3 nedenfor.

Alt i alt er det tale om *ti vedtak på delegasjon i strid med plan- og bygningsloven*. Svendsen var ansvarlig for åtte og Abrahamsen for tre, hvorunder begge var ansvarlige for ett i fellesskap. I det følgende er vedtakene oppregnet i kronologisk rekkefølge. Der det ikke er angitt noe annet, er vedtakene truffet administrativt av byggesaksbehandler Stegen og med Svendsen som hennes overordnede, det vil si at det var Svendsen som bestemte at sakene skulle behandles administrativt på delegasjon.

Vedtak 6. oktober 2015 om tiltak på Holtekjærstranda 80, gbnr. 16/31. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utbygging av kjeller* (punkt 1 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 6. oktober 2015 om tiltak i Dalsveien 54, gbnr. 53/212. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utbygging av kjeller* (punkt 2 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 12. oktober 2015 om tiltak i Brøtsøveien 138, gbnr. 28/23. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utbygging av kjeller* (punkt 3 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 13. oktober 2015 om tiltak i Brøtsøveien 30, gbnr. 26/21. Vedtaket gjaldt *godkjenning av kjeller*, som på et tidligere tidspunkt var kjent ulovlig av hovedutvalget, men nå avgjort administrativt på delegasjon som et lovlig tiltak (punkt 4 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 13. oktober 2015 om tiltak i Ottos vei 46, gbnr. 18/61. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utbygging av kjeller* (punkt 5 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 10. november 2015 om tiltak på Nordre Svelvikstranda 31, gbnr. 4/20. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utvidelse av kjeller*, avgjort administrativt av Abrahamsen og med Svendsen som ansvarlig overordnet (punkt 8 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 6. april 2016 om tiltak i Brøtsøveien 88, gbnr. 27/10. Vedtaket gjaldt tillatelse til *riving av bod og uthus og oppføring av et tilbygg*, saksbehandlet av Abrahamsen og med Svendsen som overordnet. Ved felles enighet ble saken behandlet på delegasjon (punkt 10 i tilleggstiltalebeslutningen og punkt 1 i forelegget).

Vedtak 2. juni 2016 om tiltak i Neholmveien 67, gbnr. 26/28. Vedtaket gjaldt tillatelse til *utvidelse av kjeller* avgjort administrativt av Abrahamsen og med Svendsen som ansvarlig overordnet (punkt 13 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 20. september 2016 om tiltak i Nautnesveien 129, gbnr. 27/10. Vedtaket gjaldt tillatelse til *oppføring av kjeller*, avgjort administrativt av Stegen og med Abrahamsen som ansvarlig overordnet (punkt 2 i forelegget).

Vedtak 28. november 2016 om tiltak i Dalsveien 88, gbnr. 27/10. Vedtaket gjaldt tillatelse til *endret plassering og utforming sjøboder og brygge*, avgjort administrativt av Stegen og med Abrahamsen som ansvarlig overordnet (punkt 3 i forelegget).

3.2.3 Retten ser først på *den objektive siden* av disse vedtakene, det vil si om det var noe i veien med saksbehandlingen. Innledningsvis peker retten på at det ikke er tvilsomt at alle vedtakene ble truffet *under utøvelse av offentlig myndighet*, jf. straffeloven § 171. Det springende punkt er hvorvidt vilkårene for å avgjøre søknadene administrativt på delegasjon var tilstede.

3.2.3.1 I valget mellom å avgjøre sakene administrativt eller politisk stod *planbestemmelsene* sentralt. Høsten 2015 var ny kommuneplan med arealdel kommet på plass, ved kommunestyrets vedtak av 3. september 2015. I den vedtatte arealdelen var riktignok ikke fylkesmannens innsigelse mot kommunens opptrukne byggegrense mot sjø hensyntatt, men dette ble løst på følgende måte i kommunestyrevedtaket:

«Byggegrensen og næringsarealet Vikerholmen unntas fra rettsvirkning i påvente av en avklaring mot innsigelser.»

Det rettslige utgangspunktet var at hele 2015-planen var bindende fra vedtaksdato, jf. plan- og bygningsloven § 11-6 første ledd, men med kommunestyrets berostillelse var den vedtatte byggegrensen ennå ikke gitt noen rettsvirkning. Kommuneplanen for øvrig hadde imidlertid full rettsvirkning fra vedtaksdato, jf. § 11-16 første ledd, jf. § 11-6 første ledd.

Heller ikke kravet om lovlighetskontroll førte til noe annet resultat. Riktignok bestemte kommunestyret etterhvert utsatt iverksettelse av den nye kommuneplanen, jf. kommuneloven § 27-3 femte ledd, men fra beslutningen om utsatt iverksettelse 16. desember 2015 og frem til Fylkesmannen i Østfold som settefylkesmann hadde avgjort lovlighetsspørsmålet 15. januar 2016, ble saksbehandlingen av alle byggesaker i Tjøme stilt i bero.

Alt dette innebar at den nye kommuneplanen – med unntak av byggegrensen i strandsonen – fikk virkning fra 3. september 2015. Dette betydde samtidig innskrenkninger i kommunens adgang til å gi klarsignal til tiltak i strandsonen, ettersom det skjerpede byggeforbudet i plan- og bygningsloven av 2008 § 1-8 nå var gitt rettsvirkning – i og med innføringen av nytt plangrunnlag.

§ 1-8 avløste tidligere plan- og bygningslov § 17-2. Fra byggeforbudet den gang gjaldt det flere *geografiske unntak*, som i ny lov hadde fått en annen og snevrere utforming. Heller ikke

var den *materielle innskrenkningen* fra byggeforbudet – i form av et vesentlighetskrav for endringer – videreført i den nye plan- og bygningsloven, se for øvrig Carl Wilhelm Tyrén – Plan- og bygningsloven (ajourført lovkommentar i 2019) side 21.

I någjeldende plan- og bygningslov § 1-8 annet ledd står det:

Andre tiltak etter § 1-6 første ledd enn fasadeendringer kan ikke settes i verk nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann.

I § 1-6 første ledd defineres hva som etter plan- og bygningsloven i alminnelighet regnes som *tiltak*. Definisjonen er inntatt i lovens alminnelige del og korresponderer langt på vei med oppregningen av tiltak i kapittelet om søknadsplikt, jf. §§ 20-1 og 20-2. I § 1-6 første ledd heter det:

Med tiltak etter loven menes oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettholdelse og endring av eiendom.

Med «fasadeendringer» menes enhver bygningsmessig endring av fasaden. «Det kan være endring av kledning, endring av vindusåpning, innbygging av veranda.» Bygningens estetiske virkninger står i fokus for denne begrepsbruken, se Odd Jarl Pedersen med flere – Plan- og bygningsrett, del II (tredje utgave) side 108.

Byggeforbudet i en 100-metersone fra sjølinjen gjelder etter § 1-8 tredje ledd så langt ikke annen byggegrense er fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. Innføring av en slik byggegrense er den eneste måten å begrense byggeforbudet etter § 1-8 på. Og det var som nevnt dette Tjøme kommune gjennom 2015 og 2016 forsøkte å få på plass.

3.2.3.2 Samtlige av de ti oppregnede tiltakene foran inngikk i lovens definisjon og lå innenfor 100-metersbeltet. Ikke i noe tilfelle var det bare tale om fasadeendringer. Det alminnelige byggeforbudet i § 1-8 annet ledd gjaldt derfor for alle disse tiltakene, med unntak av det siste tiltaket som var i et regulert område. I det følgende knyttes noen særskilte bemerkninger til *tiltak behandlet i 2016*, nærmere bestemt tiltakene i Neholmveien 67, Brøtsøveien 88, Nautnesveien 129 og Dalsveien 88.

Tiltaket i *Neholmveien 67* gjaldt søknad om utvidelse av kjeller. Av 2015-planen fulgte det at kjellere nå skulle behandles på lik måte som alle andre tiltak som gikk inn under definisjonen i § 1-6 første ledd. Forhold som at tiltaket holdt seg innenfor bebygd areal (BYA), eller at det ikke var synlig fra sjøen eller fra andre posisjoner, hørte ikke hjemme i en vurdering av om søknaden kunne avgjøres administrativt. Til tross for dette og til tross for at tiltaket befant seg i 100-metersbeltet med et byggeforbud, valgte Svendsen som byggesaksleder feilaktig å fordele saken til Abrahamsen for administrativ avgjørelse.

Riving av bod og uthus og oppføring av tilbygg i *Brøtsøveien 88* var også et søknadspliktig tiltak i 100-metersbeltet som krevde dispensasjon, dels fordi tiltaket stred mot byggeforbudet, og dels fordi det befant seg i et område avsatt til landbruks-, natur- og fritidsformål (LNF). Etter det opplyste avventet Svendsen likevel med å ta stilling til hvorvidt søknaden skulle avgjøres politisk eller på delegasjon. Og da han og Abrahamsen befarte eiendommen, var begge enige om at saken kunne tas administrativt, noe Abrahamsen senere gjorde. Avgjørende for denne beslutningen var etter det retten forstår at ny og utvidet fasadelengde ikke kunne sees fra sjøen, og at BYA forble det samme. Dette var imidlertid irrelevant for vurderingen av om søknaden skulle behandles politisk eller administrativt. Denne vurderingen berodde som nevnt utelukkende på om tiltaket var i strid med lov eller planverk. Tjenestefeilen ble begått av Svendsen med bistand av Abrahamsen.

Søknaden om kjellerutbygging i *Nautnesveien 129* høsten 2016 stilte seg på samme måte. Tiltaket skulle ha vært vurdert etter revidert kommuneplan 24. august 2016, som på dette tidspunkt gjaldt. Tiltaket lå i 100-metersbeltet, og det lå ikke utenfor noen byggegrense. Byggeforbudet etter plan- og bygningsloven § 1-8 annet ledd gjaldt derfor fullt ut. Likevel bestemte Abrahamsen, som nå var blitt byggesaksleder, at tiltaket skulle avgjøres på delegasjon. Søknad om oppføring av selve bygget hadde riktignok i forveien vært dispensasjonsbehandlet, men den nye søknaden gjaldt noe helt nytt, nemlig tillatelse til å bygge enda en etasje, sml. snitt-tegninger til gammel og ny søknad datert henholdsvis 11. juni 2015 og 19. september 2016. Tiltaket var åpenbart dispensasjonsavhengig, og feilen tilskrives Abrahamsen.

Tiltaket i *Dalsveien 88* var opprinnelig godkjent ved vedtak av 28. april 2015, og var gjort i henhold til reguleringsbestemmelsene for Dalskilen brygge. Året etter hjalp Abrahamsen tiltakshaveren med utfylling av søknadspapirer og nabovarsling til en ny søknad kalt «endringsmelding». Senere fikk Abrahamsen endringsmeldingen på sitt bord. Han overlot da saksbehandlingen til Stegen med beskjed om at hun skulle innvilge søknaden på delegasjon.

Retten bemerker at reguleringsplanen for Dalskilen brygge med inntegnede byggelinjer hadde vært gjennom en grundig prosess med fremleggelse for statlig og regionalt nivå og deretter politisk behandling i kommunen. Etter § 2 i utfyllende reguleringsbestemmelser til reguleringsplanen, sist revidert 10. mai 2008, var tillatelse gitt til oppføring av sjøboder «som vist på kartet» og til bruk av brygger «som i dag». Riktignok fremgikk det av § 3 punkt 5 at avvikende plassering av sjøbodene kunne godkjennes av «Det faste utvalget for plansaker», men dette var ikke gjort.

Virkingen av en slik regulering var blant annet at byggeforbudet i 100-metersbeltet ikke gjaldt for inntegnede tiltak, med den følge at omsøkte tiltak som holdt seg innenfor regulerings byggelinjer, kunne tas på delegasjon. For alle andre tiltak var det derimot krav om dispensasjonsbehandling.

Som en alminnelig norm måtte det for tiltak i vannkanten kunne forventes at administrasjonen ved den minste tvil om hvorvidt tiltaket lå innenfor reguleringen, la saken frem for politisk avgjørelse. I dette tilfellet er det imidlertid ikke engang tvil. Etter rettens syn bryter tiltaket i den siste søknaden i markert grad med reguleringen for Dalskilen brygge, slik den er angitt på plankartet og i §§ 2 og 3 i reguleringsbestemmelsene. Fire båthus er blitt til to, båthusene er trukket mer tilbake fra sjøkanten og delvis plassert på biloppstillingsplasser bak. Også bryggeområdet foran hyttene er endret. Plassering og utforming av tiltakene var således ikke i tråd med det som kommunestyret tidligere hadde vedtatt. Tiltaket krevde derfor dispensasjon. Dette betyr at Abrahamsen begikk en feil da han som byggesaksleder lot søknaden bli avgjort administrativt på delegasjon.

3.2.3.3 Objektivt sett er det heller ingen tvil om at *de seks andre tiltakene* i oppregningen i punkt 3.2.2 foran feilaktig ble avgjort administrativt, i strid med byggeforbudet i § 1-8. Beslutningene om å avgjøre disse seks søknadene administrativt ble truffet av Svendsen som byggesaksleder høsten 2015. Også disse saksbehandlingsfeilene kan følgelig knyttes til hans myndighetsutøvelse.

I tillegg til bruddene på byggeforbudet i strandsonen var tiltakene i Holtekjærstranda 80 og Brøtsøveien 138 også i strid med kommuneplanens arealformål, jf. utfyllende bestemmelser og retningslinjer for 2015 til 2027 § 6-1 om arealkategorien LNF, noe som alene tilsa at sakene skulle ha vært avgjort politisk ved dispensasjonsbehandling. Dette er feil som må tilskrives Svendsen. Også tiltaket i Brøtsøveien 88 var som nevnt i strid med arealplanens LNF-formål, men denne feilen tilskrives begge.

Konsekvensen av bruddene på kravet til dispensasjonsbehandling er dels at avgjørelsene er truffet utenfor de folkevalgtes sfære, og dels at man er avskåret fra å etterprøve at de strenge materielle kriteriene for dispensasjon er vurdert rett, og at det er utøvd et fritt skjønn.

3.2.4 Retten går så over til *den subjektive siden* av bruddene mot plan- og bygningsloven. Det springende punkt er hvorvidt Svendsen og Abrahamsen begikk tjenestefeilene forsettlig, eller i det minste begikk dem ved uaktsom rettsuvidhet, jf. straffeloven § 26. Deres skyldgrad skal vurderes hver for seg.

3.2.4.1 Før retten går inn på de tiltaltes oppfatninger, går retten kort gjennom hvilke plangrunnlag og hvilke byggeforbud i strandsonen som gjaldt i ulike tidsfaser i Tjøme kommune.

I årene frem til 3. september 2015 gjaldt som nevnt 2008-planen. Samtidig gjaldt byggeforbudet etter § 17-2 i dagjeldende plan- og bygningslov. Selv etter ikrafttreddelsen av ny plan- og bygningslov 1. juli 2009 ble det tidligere byggeforbudet anvendt, ut fra den betraktning at 2008-planen sprang ut av den tidligere loven. Konsekvensen av dette var at det for områder

avsatt til bebyggelse fortsatt ikke var ansett nødvendig med dispensasjon for tiltak innenfor 100-metersbeltet. Den praksis som Tjøme kommune med dette fulgte, var for øvrig i tråd med uttalelser på sentralt nivå.

I perioden mellom vedtagelsen av 2015-planen – 3. september 2015 – og 2016-planen – 24. august 2016 – var både ny plan og nytt byggeforbud i strandsonen kommet på plass på Tjøme. I denne perioden gjaldt det generelle byggeforbudet etter ny plan- og bygningslov § 1-8 fullt ut, det vil si uten den da vedtatte byggegrensens, jf. merknadene foran under punkt 3.2.3.1.

Den senere reviderte kommuneplanen med ny opptrukken byggegrense i 100-metersbeltet gjaldt *fra vedtaksdato 24. august 2016*. Dette innebar at det generelle byggeforbudet etter § 1-8 ble noe innsnevret fra dette tidspunkt. Imidlertid fikk ikke dette noen betydning i denne saken, da det eneste berørte tiltaket i denne perioden – Nautnesveien 129 – ikke lå mellom 100-metersgrensen og den nye opptrukne byggegrensens, jf. merknadene foran under punkt 3.2.3.2.

3.2.4.2 Tilbake til Svendsen og Abrahamsen. De fremholdt i retten at i påvente av at byggegrensens for ny plan kom på plass, benyttet kommunen fra høsten 2015 2008-planens ved behandlingen av søknader om tiltak innenfor 100-metersbeltet, og da slik at opphevelsen av kjellerforbudet i ny plan ble gitt anvendelse. Dette innebar samtidig at det generelle byggeforbudet etter § 1-8 *fortsatt ikke gjaldt*, ut fra den synsvinkel at 2008-planens var vedtatt i medhold av den tidligere plan- og bygningsloven. Tillatelse til kjellerutbygging kunne derfor gis i alle arealkategorier. Alle på avdelingen var enige om dette, og slik de tiltalte oppfattet det, var det kommunalsjef Rougnø som tok avgjørelsen. Det var dette Svendsen og hans underordnede forholdt seg til da de utover høsten godkjente en rekke søknader om kjellerutbygging i strandsonen på delegasjon.

Etter rettens syn fremstår det som nokså uforståelig at erfarne byggesaksbehandlere kunne gå inn for en slik løsning. En ting var å anvende gammel plan til tross for at det nokså klart fremgikk av plan- og bygningsloven § 11-6 første ledd sammenholdt med § 11-16 første ledd at ny plan skulle anvendes, og til tross for at det eksplisitt i § 1-5 annet ledd står at ny plan går foran eldre plan ved motstrid. På dette punkt vet man at også fylkesmannen i sitt brev av 28. oktober 2015 til departementet hadde uttrykt en viss tvil. Men derfra å plukke et element fra en plan man inntil videre hadde bestemt seg for ikke å anvende, er det svært vanskelig å se noen holdbar begrunnelse for. Hverken Svendsen eller Abrahamsen kunne da heller gi noen fornuftig forklaring på dette, utover at det virket riktig der og da.

Det neste spørsmål er *hvem som traff avgjørelsen* om å følge denne linjen. Som nevnt opplyste både Svendsen og Abrahamsen at beslutningen kom fra kommunalsjef Rougnø. Han har i politiavhør blitt stilt spørsmål både om anvendelsen av 2008-planens i stedet for 2015-planens og om hvordan opphevelsen av kjellerforbudet i sistnevnte plan ble oppfattet. Det er noe vanskelig å få tak i hva Rougnø mener om disse spørsmålene, men av hans politi-

forklaring synes det i alle fall å gå frem at han erkjenner å ha tatt beslutningen på begge punkter. I retten var han mer vag, men han gikk ikke bort fra det han hadde forklart for politiet.

Retten har videre merket seg at Rougnø ifølge egen forklaring ikke hadde erfaring med eller kunnskap om byggesaker da han tiltrådte i stillingen som kommunalsjef i Tjøme kommune. Like fullt var han gitt det overordnede lederansvaret også for dette fagfeltet. Basert på det inntrykk han gav i retten, er det etter rettens syn usikkert hvor mye kunnskap han senere ervervet seg. Det er god grunn til å spørre seg om han i slike saker bare støttet seg på den forståelse byggesaksleder Svendsen la for dagen.

På den annen side stod det å lese som en orienteringssak i referat fra to ledermøter denne høsten at gammel plan inntil videre skulle anvendes, riktignok på to ulike grunnlag. Retten legger til grunn at orienteringen på det første møtet – 19. oktober 2015 – kom fra plansjef Bjerke Larsen og på det andre møtet – 16. november 2015 – fra kommunalsjef Rougnø. I motsetning til Rougnø hadde imidlertid Bjerke Larsen ingen instruksjonsmyndighet over byggesaksavdelingen. Avgjørende for spørsmålet om hva som ble bestemt, blir derfor hva Rougnø – som var tilstede på begge møtene – formidlet videre, hva enten han traff en selvstendig beslutning eller støttet seg til plansjefen. I referatene stod det ikke noe mer enn at gammel plan gjaldt inntil videre. Det stod ikke noe om hvordan byggesaksavdelingen skulle forholde seg til kjellerforbudet i gammel plan. Likevel er det, slik retten ser det, en viss mulighet for at beskjedene om å bruke gammel plan *uten* kjellerforbudet kom fra Rougnø, eller i det minste at Svendsen og Abrahamsen oppfattet det slik.

Retten finner etter dette å legge til grunn at i tiden etter vedtagelsen av ny kommuneplan 3. september 2015 etablerte Tjøme kommune – på kommunalsjef Rougnøs beslutning – en praksis hvor gammel plan uten kjellerforbudet ble anvendt i 100-metersbeltet, og hvor byggeforbudet etter ny plan- og bygningslov § 1-8 ennå ikke var gitt rettsvirkning. I mangel av andre sikre opplysninger legger retten til grunn at denne praksisen ble fulgt resten av året.

3.2.4.3 Derimot var situasjonen en helt annen da *Kommunal- og moderniseringsdepartementets brev* på fylkesmannens forespørsel forelå i midten av januar 2016. Her uttalte departementet at «100-metersgrensen i § 1-8 vil gjelde inntil innsigelsessaken er avgjort og ny byggegrense er vedtatt». Politiet har funnet dette brevet i Færder kommunes arkiv. Fylkesmannen står som adressat og Tjøme kommune i kopifeltet. Spørsmålet er hvilke personer i kommunen som så brevet. Mens Svendsen og Abrahamsen hevder at de aldri så brevet, bekreftet plansjef Bjerke Larsen i retten at han så brevet, og i avhør sa han at det var utenkelig at ikke de på byggesaksavdelingen også så det. Alle på avdelingen «satt i en klynge» i underetasjen, la han til. I retten opprettholdt han denne forklaringen.

Retten legger videre til grunn at både Rougnø, Svendsen og Abrahamsen allerede 30. oktober 2015 hadde mottatt en epost fra Bjerke Larsen, hvor han videresendte den angjeldende

forespørselen fra fylkesmannens til departementet (fremsatt i fylkesmannens brev av 28. oktober 2015), under påskriften: «Denne er jo morsom!». Slik retten ser det, er det vanskelig å tenke seg at mottakerne ikke tok seg tid til å åpne vedlegget i eposten, om ikke annet så ut fra nevnte påskrift. Om de ikke gikk gjennom brevet så nøye at de fikk med seg gjengivelsen av Tjøme kommunes praksis – som avvek fra den praksis de faktisk fulgte – måtte de i alle fall ha fått med seg at problemstillingen om hvorvidt det generelle byggeforbudet etter § 1-8 gjaldt frem til ny byggegrense var vedtatt, nå var løftet opp på sentralt nivå.

I tiden etter departementets brev i januar 2016 gav Abrahamsen i *flere eposter* beskjed om at ny plan gjaldt, og at alle tiltak innenfor 100-metersbeltet krevde dispensasjon, jf. epost 21. januar til en privatperson, epost 15. februar til fylkesmannen og epost 7. mars til en advokat. I omtalte epost 15. februar til fylkesmannen skrev Abrahamsen: «Vi har fra våre overordnede fått beskjed om at før byggegrense er på plass er alle tiltak i 100-meteren dispensasjoner, som da også må til dere som vanlig.» I en senere sak vedørende Langvikveien 94 er budskapet til fylkesmannen det samme, jf. brev av 30. mars undertegnet av Abrahamsen. Her stod det blant annet: «Etter dette har Fylkesmannen konkludert med at tiltakene er avhengig av en dispensasjon fra plankravet i kommuneplanens bestemmelser, og fra det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjø etter pbl. § 1-8».

Retten konstaterer at det er godt samsvar mellom Abrahamsens mange tidsnære utsagn avgitt i perioden januar til mars 2016. Samtidig er de stikk motsatte av det han har forklart for politiet og for retten. Han kunne i retten ikke gi noen forklaring på grunnen til dette. Retten legger til grunn at epostene reflekterer Abrahamsens daværende forståelse av hvilken plan byggesaksavdelingen skulle følge, herunder at byggeforbudet etter § 1-8 gjaldt fullt ut. Videre er det etter rettens syn utenkelig at Svendsen, som var Abrahamsens leder og som han arbeidet tett sammen med, hadde noen annen forståelse. Ifølge Abrahamsen var det et tett og godt samarbeid mellom ham og Svendsen. Begge kom tidlig på jobb og diskuterte ofte saker sammen før de ble opptatt med telefoner og kundekontakt.

Etter en samlet vurdering er retten ikke i tvil om at Svendsen og Abrahamsen senest i løpet av januar 2016 fikk beskjed om at alle tiltak i 100-metersbeltet krevde dispensasjon etter ny kommuneplan, hvorved § 1-8 gjaldt fullt ut.

3.2.4.4 Svendsens forsett skal vurderes opp mot vedtakene i siste kvartal av 2015 og første halvår av 2016. Når retten ikke har kunnet se bort fra at han frem til januar 2016 var pålagt å følge gammel plan uten kjellerforbudet, var det byggeforbudet etter tidligere plan- og bygningslov § 17-2 som da gjaldt i denne perioden. Etter denne bestemmelsen gjaldt som nevnt generelle unntak fra byggeforbudet, både innholdsmessig og geografisk. Vesentlighetskravet for endringer som oppstilt i bestemmelsens første ledd, ville klart nok ikke ha kommet til anvendelse for noen av kjellertiltakene som utover høsten 2015 ble innvilget på delegasjon. Hvilken virkning unntaket om tiltak i regulerte eller avsatte områder etter annet ledd ville få for disse kjellervedtakene, ble derimot ikke belyst under forhandlingene.

Imidlertid ble det ikke bestridt at kjellertiltakene fra 2015 var *lovlige* etter gammel plan når også kjellerforbudet tenkes bort. Retten legger dette til grunn, hvilket innebærer at tiltakene ville ha vært tillatt ut fra *Svendsens forståelse* på daværende tid.

Tidsskillet i januar 2016 innebærer etter dette at Svendsen ikke kan holdes strafferettslig ansvarlig for vedtakene om kjellerutbygging på *Holteskjærstranda 80, Dalsveien 54, Brøtsøveien 30 og 138, Ottos vei 46 og Nordre Svelvikstranda 31*, jf. tilleggstiltalebeslutningens punkt 1 til 5 og 8, selv om alle disse vedtakene feilaktig ble avgjort på delegasjon.

I perioden etter januar 2016 er Svendsen derimot ansvarlig for at tiltaket i *Brøtsøveien 88* (vedtatt på delegasjon 6. april 2016) og kjellertiltaket i *Neholmveien 67* (vedtatt på delegasjon 2. juni 2016) ikke ble dispensasjonsbehandlet slik de skulle. Det er hevet over rimelig tvil at Svendsen forstod at tiltaket i *Brøtsøveien 88* både stred mot byggeforbudet i strandsonen og mot LNF-formålet i arealplanen. Den begrunnelse som han og Abrahamsen gav for å kunne godkjenne tiltaket på delegasjon, var som nevnt uhjemlet og fremstår som tilpasset situasjonen. For *Neholmveien 67* innebar opphevelsen av «kjellerforbudet» ikke annet enn at kjellere skulle behandles som ethvert annet tiltak, noe Svendsen som erfaren byggesaksbehandler naturligvis var innforstått med. Mot bedre vitende bestemte han likevel at søknaden skulle avgjøres administrativt.

Straffeloven § 26 om uaktsom rettsuvitenhet er for øvrig ikke gitt til anvendelse på de forhold hvor retten ikke har funnet bevis for forsettlig saksbehandlingsfeil, ganske enkelt fordi retten her ikke har kunnet se bort fra at Svendsen *bare fulgte instruks* fra overordnet.

3.2.4.5 Når det gjelder Abrahamsens subjektive skyld, viser retten til merknadene foran hva angår tiltaket i *Brøtsøveien 88*. For hans del er det tale om forsettlig bistand til at en søknad som både stred mot plan- og bygningsloven § 1-8 og mot planbestemmelsene for LNF-område, ble avgjort administrativt på delegasjon.

For kjellerutbyggingen i *Nautnesveien 129* gjaldt det uomtvistelig et byggeforbud i henhold til plan- og bygningsloven § 1-8. Tiltaket stred også mot LNF-formålet i arealplanen. På daværende tid var for øvrig prosessen med ny kommuneplan avsluttet. Likevel bestemte byggesaksleder Abrahamsen at tiltaket skulle avgjøres på delegasjon. Han kunne i retten ikke gi noen plausibel forklaring på hvorfor han gjorde dette. For ordens skyld gjentas at opphevelsen av kjellerforbudet ikke medførte at det var fritt frem for slik utbygging. De frister byggesaksavdelingen måtte forholde seg til, som påberopt av Abrahamsens forsvarer, influerte heller ikke på forsettet. Det er etter rettens syn hevet over rimelig tvil at Abrahamsen mot bedre vitende lot dette tiltaket bli avgjort administrativt.

Som nevnt var det endrede tiltaket i *Dalsveien 88* objektivt i strid med reguleringsbestemmelsene for området. Forskjellene var så markante at retten finner å se helt bort fra at

Abrahamsen kan ha trodd at tiltaket lå innenfor reguleringsbestemmelsene da han overlot saken til Stegen med beskjed om at hun skulle innvilge søknaden på delegasjon.

3.3 Habilitetsfeil

3.3.1 Inhabilitetsanklagen gjelder bare for Svendsen og bare for de sakene hvor Breili & Partnere var involvert i søknadsprosessen. Det springende punkt er hvorvidt Svendsens saksbehandling, eller hans underordnedes saksbehandling, var i strid med forvaltningsloven § 6 annet ledd jf. tredje ledd. Brudd på denne bestemmelsen vil også kunne medføre brudd på tjenesteplikten etter straffeloven § 171.

Forvaltningsloven § 6 annet og tredje ledd lyder slik:

Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan.

Det er for øvrig en nøye sammenheng mellom habilitetsreglene i forvaltningen og bekjempelsen av korrupsjon i offentlig sektor. Straffelovrådet har påpekt at «sammen med habilitetsregler og andre bestemmelser, bidrar forbud mot korrupsjon til at det i offentlig virksomhet ikke finner sted utenforliggende påvirkning og derved uriktig tjenesteutøvelse», se NOU 2002:22 side 30. Denne parallellen gjenfinnes – foruten i denne saken – også i blant annet saken mot de to byggesaksbehandlerne i Drammen kommune, jf. LB-2018-66173.

3.3.2 De vedtak som berøres av koblingen mellom Breili og Svendsen, gjelder dels vedtak på delegasjon beheftet med forsettlige eller uforsettlige feil etter plan- og bygningsloven, se punkt 3.2 foran, og dels vedtak på delegasjon eller innstillinger til hovedutvalget som det ellers ikke er noen feil med. Alt i alt er det tale om *ti vedtak hvor det kan reises spørsmål om habilitetsfeil*:

Vedtak 6. oktober 2015 om tiltak på Holtekjærstranda 80, gbnr. 16/31. Vedtaket ble truffet på delegasjon av Hilde Stegen og med Svendsen som overordnet (punkt 1 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 6. oktober 2015 om tiltak i Dalsveien 54, gbnr. 53/212. Vedtaket ble fattet på delegasjon av Stegen og med Svendsen som overordnet (punkt 2 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 21. oktober og 10. november 2015 om tiltak på Nordre Svelvikstranda 31, gbnr. 4/20. Ved det første vedtaket, som utelukkende knyttes til en inhabilitetsinnsigelse, saksbehandlet Svendsen saken før den endte i hovedutvalget. Det andre vedtaket ble avgjort administrativt av Abrahamsen og med Svendsen som overordnet (punkt 6 og 8 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 21. oktober 2015 om tiltak på Bukkeliodden 54, gbnr. 7/32. Saken ble behandlet av Svendsen før den endte i hovedutvalget og er utelukkende knyttet til en inhabilitetsinnsigelse mot ham (punkt 7 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 19. januar og 2. juni 2016 om tiltak i Neholmveien 67, gbnr. 26/28. Så vel det første vedtaket – som utelukkende knyttes til en inhabilitetsinnsigelse – som det andre vedtaket ble avgjort administrativt av Abrahamsen. I begge tilfeller var Svendsen hans overordnede (punkt 9 og 13 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 6. april 2016 om tiltak i Brøtsøveien 88, gbnr. 27/10. Vedtaket ble truffet på delegasjon av Abrahamsen og med Svendsen som hans overordnede. (punkt 10 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 7. april 2016 om tiltak i Gamle Engøvei 73, gbnr. 21/49. Saken ble avgjort administrativt av Abrahamsen, med Svendsen som hans overordnede og er utelukkende knyttet til en inhabilitetsinnsigelse (punkt 11 i tilleggstiltalebeslutningen).

Vedtak 13. mai 2016 om tiltak i Skagenstien 37, gbnr. 33/97. Saken ble avgjort på delegasjon av Abrahamsen, med Svendsen som hans overordnede og er utelukkende knyttet til en inhabilitetsinnsigelse (punkt 12 i tilleggstiltalebeslutningen).

3.3.3 Byggesaksavdelingen i Tjøme kommune var *organisert* med Svendsen på toppen. Han hadde ved delegert myndighet fra rådmannen og kommunalsjefen blitt tildelt lederansvar, fagansvar og instruksjonsmyndighet overfor Abrahamsen og Stegen, jf. blant annet stillingsutlysning datert 19. april 2011. Disse funksjonene var integrert i hans virke, blant annet gjennom hans tildelinger av saker til underordnede og mulighet til å gi instruksjoner om utfallet i den enkelte sak. Dette innebærer at inhabilitet for Svendsens del ville «smitte over» på Abrahamsen og Stegen (avledet inhabilitet), jf. forvaltningsloven § 6 tredje ledd. Det forhold at Svendsen hadde overordnede over seg igjen, endrer naturligvis ikke på dette.

Med denne stillingshjemmelen kunne inhabilitet dermed oppstå både når Svendsen selv tok del i saksbehandlingen, og når noen av de andre på byggesaksavdelingen stod for saksbehandlingen.

3.3.4 Retten går så over til *relasjonen og bindingene* mellom Svendsen og Breili.

Innledningsvis peker retten på at Breili og Svendsen hadde et *vennskap* også i det aktuelle tidsrommet, om enn ikke et nært vennskap. Retten viser til merknadene om dette foran. Dette aspektet ville imidlertid ikke alene ha begrunnet inhabilitet.

Retten har merket seg at Breili av og til kom innom byggesaksavdelingen for å presentere eller diskutere byggesøknader. Det er naturligvis ikke noe galt i det. Ifølge byggesaksbehandler Janne Sundsten foregikk imidlertid møtene med Breili – da hun arbeidet i byggesaksavdelingen – som oftest bak lukket dør på Abrahamsens kontor. Samme hemmelighold skjedde når Breili og Svendsen sammen avla Abrahamsen et besøk, til forskjell fra når andre søkere tok uformell kontakt med byggesaksavdelingen. Etter rettens syn er det all grunn til å tro at det Sundsten observerte, ikke begrenset seg til den tiden *hun* arbeidet i Tjøme kommune, men også gjaldt tiden da Svendsen arbeidet der. Det kan i forlengelsen av dette være grunn til å se på hva byggesaksbehandler Kilvær erfarte, ettersom han arbeidet samtidig med Svendsen. Han opplyste i retten at han så lite til Breili på kontoret, men skjønte likevel at han og Svendsen hadde *tett kontakt*. Stadig vekk fikk han høre fra Svendsen at han hadde snakket med Rune eller Hans Petter (Abrahamsen – som også arbeidet i Breili & Partnere på denne tiden).

Det er sentrale i saken er likevel Breilis *vederlagsfrie tjenester* til Svendsen. I årene fra 2002 til 2012 mottok han som kjent tegne-/arkitekttjenester fra Breili i forbindelse med Svendsens ulike byggeprosjekter på Sjøbodsand, Kikut og Mølledammen, alle i tidligere Tjøme kommune. Det forhold at slike tjenester hadde vært gitt mange ganger over mange år, og den omstendighet at Svendsen ikke hadde betalt noe for tjenestene, bidrog etter rettens syn til at tilliten til hans nøytralitet i saker med Breili & Partnere ikke bare var svekket, men betydelig svekket.

Slik retten vurderer det, medførte bindingene og de påpekte trekk i relasjonen mellom Breili og Svendsen at inhabilitet forelå ved byggesaksavdelingen, uavhengig av hvilken arkitekt fra Breili & Partnere som var ansvarlig søker. Arkitektene arbeidet i samme firma som Breili, et firma han i tillegg hadde sterke eierinteresser til.

De betraktningene som retten til nå har gjort seg, gjelder for samtlige av de vedtak som er regnet opp foran under punkt 3.3.2. I sakene som vedrører Neholmveien 67, Brøtsøveien 88, Gamle Engø vei 73 og Skagenstien 37 kommer *i tillegg* spørsmålet om Svendsen på daværende tid hadde kommet til enighet med Breili & Partnere om å arbeide der når han gikk av med alderspensjon påfølgende sommer.

Retten peker på at Breili nyttårsaften 2015 sendte følgende tekstmelding til Svendsen:

«Gleder meg til å jobbe med deg på samme side av bordet i 2016. Godt nytt år!»

Svendsen repliserte dette med:

«Godt nytt år. Gleder meg til det samme. Vi snakkes neste uke.»

Breili formidler i tekstmeldingen at Svendsen i 2016 skulle jobbe «med» Breili og «på samme side av bordet». Breilis forklaring på dette var at han gledet seg til nye møter hos fylkesmannen hvor han og Svendsen fysisk ville sitte på samme side av bordet. Etter rettens syn står dette ikke til troende. Da er man nok noe nærmere sannheten i Svendsens forklaring om at han og Breili i 2015 muligens hadde hatt løselige samtaler om et arbeidsforhold i firmaet til Breili. Imidlertid var partene utvilsomt kommet lenger enn dette. Tekstmeldingene reflekterer et *resultat* og ikke pågående jobbdøftelser. Dette er tidsnære bevis som etterlater svært liten tvil om et forestående jobbfellesskap.

Retten finner det hevet over rimelig tvil at utvekslingen av tekstmeldinger var tuftet på *enighet* om at Svendsen skulle tiltre i et arbeidsforhold hos Breili & Partnere, en enighet som i alle fall forelå 31. desember 2015, og som i august året etter munnet ut i en tiltredelse. Slik retten ser det, var dette egnet til å skape ytterligere bindinger og interessefellesskap mellom de to.

Etter dette slår retten fast at det forelå flere faktiske grunnlag for at Svendsen hadde en slik forbindelse med Breili at det rammes av forvaltningsloven § 6 annet ledd. Det gjaldt for det første deres vennskap og dette yrkesmessige kontakt, men mest av alt gjaldt det gratis-tjenestene fra Breili og enigheten om Svendsens kommende ansettelsesforhold i Breili & Partnere. Summen av disse forhold var utvilsomt egnet til å svekke tilliten til Svendsens upartiskhet i behandlingen av saker fra dette arkitektkontoret.

Til Svendsen forsvar kan det naturligvis innvendes at vitneførselen fra *andre tidligere ansatte* i Tjøme kommune ikke bar bud om noen stor bevissthet omkring inhabilitetsspørsmål i kommunen. Det var vanskelig for retten å øyne noen dypere forståelse om dette emnet fra rådmannsnivå og nedover i systemet. Imidlertid kan ikke retten se at dette kan tillegges betydning i denne saken. Som det går frem av rettens vurderinger, krevdes ikke stor innsikt i slike spørsmål for å forstå at Svendsen – med det faktum som er lagt til grunn foran – var inhabil til å behandle byggesøknader fra Breili & Partnere.

3.3.5 Etter en samlet vurdering har retten dermed kommet til at Svendsen og hans underordnede var inhabile til å behandle alle de ti sakene som tiltalen om inhabilitet omfatter. Retten er ikke i tvil om at Svendsen *forstod* dette.

3.4 Tjenestefeilenes grovhet

3.4.1 Innledningsvis vil retten presisere at det naturligvis ikke er slik at feil begått av saksbehandlere alltid vil kunne lede til straffansvar. Alle gjør feil iblant, uten at det får noen konsekvenser for vedkommende. Det er når feilene blir *graverende eller systematiske* at

straffansvar aktualiseres. I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) er det side 234 oppstilt krav om at bruddet på tjenesteplikten (handlingen) må være grov – noe som også eksplisitt er tatt inn i lovbestemmelsen – og at det må være tale om en tjenesteplikt av en viss betydning.

Tjenestefeilene i denne saken representerer etter rettens syn klare avvik fra *grunnleggende saksbehandlingsregler*. Det gjelder både ved forsømmelsen av plan- og bygningslovens krav til dispensasjonsbehandling og forvaltningslovens krav til habilitet. Når det gjelder de førstnevnte saksbehandlingsfeilene, peker retten på at delegasjonsvedtak fastsatt på uhjemlet grunnlag undergraver kommunens demokratiske spilleregler, hvor planer blir vedtatt gjennom omfattende administrative og politiske beslutningsprosesser, og hvor dispensasjoner krever politiske beslutninger.

Tjenestefeilene må videre vurderes i lys av *de sterke interessene* som stod på spill. Alle feilene kunne potensielt lede til tiltak i strandsonen som ellers ikke ville ha blitt tillatt, og hvor mulighetene for omgjøring og riving normalt er begrenset. Samtidig er slike feil *vanskelig å avdekke*. En beslutning om å ta en sak på delegasjon, ligger for eksempel utenfor fylkesmannens kontroll, ettersom slike saker ikke sendes dit. Heller ikke hovedutvalget ville ha kunnet utøve noen effektiv kontroll. Praksis i Tjøme kommune var rett nok at byggesakslederen gjennomgikk alle vedtak truffet på delegasjon på hovedutvalgsmøtene, men oppnevnte medlemmer i slike utvalg har nok i sjelden grad personlige forutsetninger for å kontrollere lovligheten, noe som heller ikke ligger innenfor deres primæroppgave. I lys av dette fremholdt tidligere leder av hovedutvalget, Pål Petter Syse at hovedutvalget stolte på lovanvendelsen til administrasjonen.

På den annen side kan det etter bevisførselen legges til grunn at byggesaksavdelingen i Tjøme kommune hadde for få ressurser og for svak juridisk kompetanse til en effektiv og forsvarlig saksbehandling. Slik retten ser det, handler imidlertid denne saken ikke om dette. Gjennomgangen foran har avdekket *bevisste* omgåelser av lov- og planverk, og en involvering med en av de mest aktive byggesakssøkerne i kommunen som var uforenlig med behandling av hans søknader.

3.4.2 Retten ser det slik at Svendsen *systematisk* neglisjerte habilitetsreglene under sin byggesaksledelse fra oktober 2015 til juni 2016. Det var tale om *klare* habilitetsbrudd. I tillegg er han funnet skyldig i to forsettlige brudd på *sentrale* bestemmelser i plan- og bygningsloven i løpet av 2016. I stedet for å sørge for at dispensasjonsavhengige søknader ble behandlet politisk, tok han seg til rette og trakk inn hensyn som etter loven er politikernes oppgave å vurdere. Alle bruddene anses som graverende. Han har utvilsomt grovt brutt sin tjenesteplikt.

Etter rettens syn fremstår Abrahamsens beslutning og medvirkning i 2016 til å avgjøre tre søknader på delegasjon som grove. Hans tilsidesettelse av lovkravet om dispensasjonsbehandling ved brudd på byggeforbudet i 100-metersbeltet, stiller seg på samme måte som for

Svendsens del. Dessuten anses det *særlig graverende* at han feilaktig lot søknaden om endring av tiltaket i Dalsveien 88 bli avgjort på delegasjon, når han i forveien hadde tatt seg betalt for å fylle ut søknadsskjemaer for den private aktøren. Arbeidsgiver var ikke informert om dette. Samlet anses saksbehandlingsfeilene for grove og alvorlige brudd på tjenesteplikten.

Så vel Svendsen som Abrahamsen var *innforstått* med de momenter som gjorde bruddene på tjenesteplikten grove. De blir etter dette å domfelle etter tiltalen om tjenestefeil, jf. straffeloven § 171.

4 Straffutmålingen

Når det gjelder straffutmålingen, peker retten innledningsvis på at ingen av de tiltalte tidligere er straffedømt.

4.1 Retten ser først på straffutmålingen ved domfellelsen av Breili og Svendsen for korrupsjon. Strafferammen for grov korrupsjon var etter den tidligere straffeloven fengsel i ti år.

Mens Breili skal straffes for *aktiv*, grov korrupsjon, skal Svendsen straffes for *passiv*, grov korrupsjon. Gjennom rettspraksis er det imidlertid lagt til grunn at aktiv og passiv korrupsjon anses like straffverdige, når korrupsjonen er basert på personlig økonomisk vinning, jf. HR-2016-1834-A avsnitt 31. Dette skillet vil derfor ha mindre betydning i denne saken.

I Svendsens tilfelle kommer domfellelsen for *tjenestefeil* inn som en skjerpene omstendighet, jf. straffeloven (1902) § 63 annet ledd. Som det fremgår av merknadene under punkt 4.2, ville dette forholdet alene ikke ha begrunnet fengselsstraff.

4.1.1 Korrupsjon synes å være et økende problem. I HR-2000-356 og HR-2000-355 er det slått fast at dette er forbrytelser av sterkt samfunnsskadelig karakter. Videre står det:

«Karakteristisk for korrupsjon er at den foregår svært fordekt, med utvisning av stor oppfinnsomhet når det gjelder å skjule hva som foregår. Oppdagelsesrisikoen vil generelt være liten. Det er vanskelig å ta forholdsregler mot at ansatte tar imot bestikkelser. For arbeidsgiveren vil følgene kunne være direkte økonomisk tap, men også tap av tillit i markedet dersom korrupsjon avdekkes, eller det oppstår mistanke om slike forhold.»

Det bærende hensyn for straffutmålingen i denne saken er at korrupsjonshandlingen har vært rettet mot *en offentlig tjenestemann*. Hensynet til straffens avskrekkende virkning overfor andre i tilsvarende posisjoner gjør seg da «ualminnelig sterkt gjeldende», jf. HR-2010-2204-A avsnitt 22. Fra straffelovrådets utredning (NOU 2002:22) er det med tilslutning fra departementet fremholdt på side 30:

«Et vesentlig hensyn ved kriminalisering av korrupsjon er hensynet til allmennhetens tillit til den offentlige virksomhet i alle dens former. En slik tillit er en forutsetning for et stabilt demokrati. Forbud mot så vel aktiv som passiv korrupsjon i offentlig sektor kan begrunnes i hensynet til å opprettholde en velfungerende offentlig administrasjon.»

I forlengelsen at dette peker retten på at dersom korrupsjon i det offentlige brer om seg, vil det være betydelig fare for at folk flest etter hvert får *svekket tillit* til det offentlige. Det forvaltningssøkende publikum vil i en slik situasjon lettere trekke i tvil om de har fått en nøytral og rettferdig saksbehandling. Især vil dette gjelde i saker hvor de har fått et forvaltningsvedtak imot seg. I ytterste konsekvens vil dette kunne underminere det tillitsbaserte systemet som forvaltningsapparatet i alle ledd er tuftet på. Selv om et slikt scenario naturligvis krever et større antall korrupsjonstilfeller, representerer korrupsjonshandlingen i denne saken like fullt et alvorlig negativt bidrag.

I HR-2010-2204-A er det fremhevet at de momenter som ligger til grunn for at korrupsjonen anses for *grov*, også vil være sentrale for straffutmålingen, jf. avsnitt 21 og 22. Retten viser derfor til de kjennetegn ved grovheten i denne saken som allerede er trukket frem, som at Breili og Svendsens samhandlinger foregikk i det skjulte, at det på gjerningstidspunktet hadde tegnet seg et mønster, at Svendsen gjennom sin stilling hadde betydelig innflytelse over strandvernet, og at korrupsjonen hadde et klart illojalt preg overfor hans arbeidsgiver.

I forlengelsen av disse skjerpene omstendighetene finner retten grunn til igjen å presisere at Breili og Svendsen ikke skal straffes for de vederlagsfrie tegnetjenestene i årene mellom 2002 og 2009. Straffeskjerpelsen består utelukkende i at gratistjenesten i 2010 *inn gikk* i et mønster som var blitt avtegnet gjennom de tidligere tegnetjenestene.

4.1.2 Når det gjelder formildende hensyn, har retten merket seg at så vel Breili som Svendsen har vært utsatt for langvarig *negativ oppmerksomhet i media*. Retten betviler ikke at dette har vært en påkjenning for dem over lengre tid. Imidlertid viser rettspraksis betydelig tilbakeholdenhet med å tillegge slike forhold vekt i formildende retning. I HR-2000-356 og HR-2000-355 er det uttalt:

«Saker om alvorlig økonomisk kriminalitet medfører imidlertid regelmessig negative konsekvenser både på det personlige og sosiale plan og for domfeltes inntektsmuligheter. Dette vil derfor normalt ikke kunne tillegges særlig betydning ved straffutmålingen. Mediaomtale måtte de domfelte være forberedt på dersom deres forhold ble avdekket. Høyesterett har ved en rekke anledninger uttalt at dette bare kan få begrenset vekt ved straffutmålingen. Det må også gjelde i vår sak.»

Dette synspunktet er fulgt opp i blant annet dommen mot ordføreren i Vågå (HR-2013-2023-A) og i korrupsjonsdommen mot to byggesaksbehandlere i Drammen (LB-2018-66173). Domfelte i den første dommen var uten sammenligning utsatt for et større mediepress enn de tiltalte i denne saken. Likevel ble dette aspektet ikke tillagt noe vekt. Retten er etter dette

kommet til at det ikke skal legges vekt på den belastning de tiltalte har hatt som følge av deknningen i media.

Det har snart gått elleve år siden korrupsjonshandlingen fant sted. Imidlertid er det ikke noe særsyn at korrupsjon kommer på overflaten først mange år etter at det skjedde. Gjennomgående er det vanskelig å avdekke slike forhold. Av HR-2010-2204-A avsnitt 30 følger det at et *langt tidsforløp* bare i begrenset grad kan tillegges vekt i saker om korrupsjon. Dette gjelder etter rettens syn også i denne saken.

Derimot stiller saken seg noe annerledes hva angår *sakens fremdrift*. Granskingsrapporten ble sendt over til politiet allerede 9. oktober 2017. Dette markerer det tidspunkt etterforskningen tidligst kunne starte. Det første avhøret fant imidlertid ikke sted før 13. mars året etter. Deretter ble nye avhør fortløpende gjennomført frem til 15. april 2020. To uker senere, 30. april 2020, ble Breili og Svendsen tiltalt for grov korrupsjon, mens Abrahamsen samme dag fikk tilbud om at saken mot ham ble avgjort ved et forelegg. Dette gir en samlet tidsbruk under etterforskningen på to og et halvt år. Tidsbruken deretter frem til hovedforhandling var for øvrig også lengre enn normalt, men dette skyldtes hverken politiet, påtalemyndigheten eller retten. Det var for at «kabalen skulle gå opp» for alle aktørene, at hovedforhandlingen måtte utstå helt til januar/februar 2021.

For en stor del skyldes den lange etterforskningstiden etter det retten forstår sakens betydelige omfang og store kompleksitet. En ekstraordinær stor mengde med dokumenter i kommunen har måttet gjennomgå og vurderes. Dette har lagt bånd på mye tid og ressurser. En særlig utfordring har vært å trenge til bunns i saker som ligger mange år tilbake i tid. Forbeholdne, selvmotsigende og sprikende forklaringer fra Breili og Svendsen har dessuten nødvendiggjort en rekke politiavhør. Mens Svendsen er blitt avhørt syv ganger, er Breili og Abrahamsen blitt avhørt fire ganger hver. Likevel sitter retten tilbake med et inntrykk av at saken kunne ha vært skåret noe bedre til under etterforskningen. Dette har aktoratet selv erkjent. Etter rettens syn bør det legges en *viss* vekt på dette ved straffutmålingen.

4.1.3 Retten går så over til *den konkrete straffen*. I foreliggende rettspraksis er det et begrenset utvalg av korrupsjonsdommer. Ikke desto mindre har retten funnet en viss veiledning i den straff som i 2010 ble utmålt for en byggesaksbehandler i Oslo kommune, jf. HR-2010-2204-A. Han hadde mottatt verdier på til sammen 162 000 kroner ved to anledninger fra aktører som han behandlet byggesakssøknader fra. For dette ble han dømt for ett tilfelle av grov korrupsjon og ett tilfelle av simpel. Høyesterett mente at utgangspunktet for straffen lå på fengsel i ett år og tre måneder.

HR-2011-685-A gjaldt en polititjenestemann som ved flere anledninger rettstridig hadde hentet ut en soningsfange fra fengselet der han sonet. For dette hadde han mottatt en sjekk på 50 000 kroner. Også andre personer var involvert, men domfelte ble ansett som hovedmannen. Straffen på fengsel i ett år og seks måneder ble opprettholdt av Høyesterett.

HR-2011-2143-A, som det tidligere er vist til, gjaldt en politibetjent/namsmannsfullmektig som hadde utnyttet sin posisjon til å motta godtgjørelse for sitt arbeid i en namssak. Hans fortjeneste var 6 800 kroner. Riktignok mottok han i tillegg nær 50 000 kroner, men det gjaldt utelukkende dekning av påførte utgifter (som også ble regnet som korrupsjon). Forholdet var ansett som grovt, og straffen ble fastsatt til fengsel i åtte måneder.

Slik retten ser det, er saken mot polititjenestemannen som begikk grove feil i fengselet, mer graverende enn korrupsjonen i denne saken. Saksforholdet medførte for øvrig domfellelse også for grov uforstand i tjenesten. I den neste dommen – mot byggesaksbehandleren i Oslo kommune – hadde Høyesterett blant annet lagt vekt på et korrupsjonsforsett over lang tid. Berikelsen var dessuten en del større enn i vår sak. Også denne saken anses mer alvorlig, om men ikke like mye. Etter rettens syn er saken mot namsmannsfullmektigen derimot mer sammenlignbar. Samtidig bør man ha i mente at blant offentlige myndighetspersoner står polititjenestemenn i en særstilling, jf. HR-2011-685-A avsnitt 27. På den annen side forelå noen momenter i den saken som svekket alvorsgraden noe. Blant annet hadde namsmannsfullmektigen – i motsetning til Svendsen – ingen overordnet stilling, og han hadde vært noe mer åpen overfor sin overordnede (den lokale lensmannen) om sitt engasjement. Hans økonomiske vinning lå dessuten på et lavere nivå enn i denne saken.

Retten finner at utgangspunktet i denne saken er *fengsel i ni til ti måneder*. Dette gjelder både for Breili og Svendsen. Deres handlemåte og straffbare forsett anses å være likeverdige, og det er ingen individuelle forskjeller som tilser en differensiering av straffen. Det forhold at Svendsen i tillegg dømmes for tjenestefeil, får ingen konkret betydning for hans straff.

Etter rettens syn bør begge gis et fradrag i straffen på én måned, under henvisning til sakens fremdrift. Straffen fastsettes med dette til *fengsel i åtte måneder*, i tråd med aktoratets påstand. Det er ikke grunnlag for å gjøre noen del av straffen betinget. For øvrig er det enighet om at begge tilkommer et fradrag i straffen på to dager for utholdt varetekt.

4.2 Abrahamsen er domfelt etter straffeloven § 171. Strafferammen her er fengsel i to år eller bot. Uttalelser i forarbeidene tyder imidlertid på at brudd på bestemmelsen om grov tjenestefeil utelukkende skal anses som et *bøteforhold*, slik det forholdt seg etter det tidligere straffebudet, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) side 235. Dette er blant annet lagt til grunn i LB-2018-147120. Retten slutter seg til dette.

I skjerpene retning peker retten på at Abrahamsen i flere saker grovt har brutt med den tillit han ble vist som saksbehandler og senere som leder av byggesaksavdelingen. Alvorsgraden viser seg blant annet i den *innflytelse* over viktige beslutninger som han hadde gjennom sin stilling. Retten viser til merknadene om dette. Det forhold at to av tjenestefeilene ble begått mens Abrahamsen var *leder* av byggesaksavdelingen, er for øvrig i seg selv skjerpene, jf. HR-2003-676-A avsnitt 15.

Etter rettens syn er det også skjerpene at Abrahamsen *forskjellsbehandlet* søkere. Samtidig som han ved to tilfeller i 2016 medvirket til at byggesøknader fra Breili & Partnere som skulle ha vært dispensasjonsbehandlet, i stedet ble innvilget på delegasjon, avviste han henvendelser fra andre aktører under henvisning til det samme kravet om dispensasjonsbehandling. Og når det gjelder det tredje forholdet – sjøbodene i Dalsveien 88 – er det som tidligere bemerket skjerpene at den feilaktige saksbehandlingen til gunst for søkeren skjedde i en sak hvor han hadde mottatt betaling fra søkeren for utførte byggesakstjenester, uten at arbeidsgiver var varslet.

Sivilombudsmannen har de senere år undersøkt dispensasjoner i strandsonen for Lindesnes, Kragerø og Askøy kommune. Rapporten gir et nedslående bilde. Bruddene på bestemmelser i plan- og bygningsloven anses imidlertid å være enda mer alvorlig i denne saken. I motsetning til det som gjaldt ved Sivilombudsmannens undersøkelser, har dispensasjon *ikke engang vært vurdert* av politiske organer på Tjøme, ganske enkelt fordi de aktuelle sakene aldri kom så langt.

Det er fra forsvarerhold pekt på at Tjøme kommune hadde svake saksbehandlingsrutiner, mangelfulle skriftlige retningslinjer og manglende ressurser til å håndtere den store mengden med byggesøknader. Videre har retten merket seg at ifølge tidligere seniorrådgiver hos fylkesmannen, Hanna Fossen-Thaugland viste byggesaksavdelingen i Tjøme kommune små fremskritt selv med mye mengdetrening. Man kan derfor undres på om opplæringen i kommunen var god nok. Retten kan imidlertid ikke se at disse aspektene kan tillegges formildende betydning. Abrahamsen er funnet skyldig i *bevisste* tjenestefeil, som ikke kunne ha vært forhindre gjennom økte ressurser, bedre rutiner eller kompetanseheving.

Derimot bør det i formildende retning legges en viss vekt på *sakens noe svake fremdrift*. Det er ikke noe å si på at saken mot Abrahamsen ble forent til felles behandling med tiltalen mot Breili og Svendsen, men som nevnt kunne etterforskningen vært noe bedre skåret til. Dette bør etter rettens syn gi et fradrag i boten, og retten viser ellers til merknadene foran om behandlingstiden hos politiet. Samtidig bør det også presiseres at Abrahamsen ikke har bidratt til at etterforskningen ble forlenget, slik de to andre tiltalte i saken har.

Når det gjelder de mer *personlige* forhold, har retten merket seg at Abrahamsen går på arbeidsavklaringspenger, noe han har gjort siden tidlig 2018. På bakgrunn av dette tar retten høyde for at hans økonomiske situasjon ikke er spesielt god.

Alt i alt har retten kommet til at straffen skal settes til en *bot på 20 000 kroner*, subsidiært fengsel i 20 dager. Retten har ved denne vurderingen lagt vekt på utmålingen i HR-2018-1784-A (aktors påstand om bot på 15 000 kroner for motarbeidelse av rettsvesenet, mente Høyesterett «i alle fall ikke er for streng») og i nevnte LB-2018-147120 (hvor utgangspunktet for en grov tjenestefeil i NAV ble vurdert til en bot på 25 000 kroner). Abrahamsens tjeneste-

feil er etter rettens syn omtrent like alvorlig og ville før fradraget ha resultert i en bot på 25 000 kroner og en subsidiær fengselsstraff på 25 dager.

4.3 Påtalemyndigheten har for Svendsens del påstått *inndragning av hans utbytte* på 28 125 kroner. Retten legger til grunn at tidligere straffelov også kommer til anvendelse for en slik særreaksjon, og av § 34 første ledd første punktum går det frem at utbytte av en straffbar handling i utgangspunktet *skal* inndras. I annet punktum er det riktignok stilt opp et unntak, men slik retten vurderer det, kan ikke inndragning av Svendsens utbytte anses som «klart urimelig», selv etter så mange år. Svendsen må etter dette tåle inndragning av 28 125 kroner.

Saksomkostninger er også påstått, men etter omstendighetene finner retten at det ikke skal idømmes saksomkostninger i denne saken.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

- 1 Rune Breili, født 17. mars 1964, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 b første ledd jf. annet ledd jf. § 276 a første ledd bokstav b. Straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder. Fra straffen utgår 2 – to – dager for utholdt varetektsarrest.
- 2 Harald Svendsen, født 14. juni 1952, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 b første ledd jf. annet ledd jf. § 276 a første ledd bokstav a og straffeloven § 171. Straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder, jf. straffeloven (1902) § 63 annet ledd. Fra straffen utgår 2 – to – dager for utholdt varetektsarrest.
- 3 Han dømmes til å tåle inndragning av utbytte med 28 125 – tjuetusenettthundre-ogtjuefem – kroner, jf. straffeloven (1902) § 34.
- 4 Hans Petter Abrahamsen, født 8. juli 1961, dømmes for overtredelse av straffeloven § 171. Straffen settes til en bot på 20 000 – tjuetusen – kroner, subsidiært fengsel i 20 – tjue – dager.
- 5 Saksomkostninger idømmes ikke.

* * * * *

Dommen ble lest opp i nærvær av aktoratet, de domfelte og deres forsvarere via videolink. De ble orientert om at dommen derved var forkynt for dem og om adgangen til å anke dommen, frist og fremgangsmåte.

Aktoratet opplyste at påtalemyndigheten vedtok dommen.

Breili og Svendsen påanket dommen, både hva angår skyldspørsmålet og straffemålingen.

Abrahamsen tok betenkningstid, hvorefter han ble informert om at ankefristen utløper tirsdag 6. april 2021.

Retten hevet

Øistein Wegner Fagernes

Rune Frantzen

Kari Ann Sommerset

Til deg som har fått en dom i tingretten

Kan jeg anke tingrettens dom?

Du har rett til å anke en dom fra tingretten til lagmannsretten. Det må ikke gå mer enn to uker fra den dagen du hørte eller leste dommen. Å anke betyr at en annen domstol behandler hele eller deler av saken på nytt.

Hva kan du anke over?

Du kan for eksempel anke hvis du mener at:

- det ikke er godt nok bevist at du er skyldig i det du ble dømt for i tingretten
- retten har tolket loven feil
- straffen er for streng
- retten har gjort feil i saksbehandlingen
- andre deler av dommen er feil (erstatning, inndragning, tap av retten til å kjøre bil o.l.)

Kan lagmannsretten nekte å behandle anken?

Lagmannsretten vurderer alle anker, men den kan nekte å gi anken din full behandling hvis:

- den mener det er klart at dommen ikke vil bli endret
- det ikke er noen grunn til å anke dommen

Hvis dommen **kun** gjelder bot, inndragning eller tap av retten til å kjøre bil, vil lagmannsretten som regel ikke behandle anken, med mindre det er spesielle grunner for det.

På den andre siden vil lagmannsretten nesten alltid behandle en anke hvis saken gjelder en forbrytelse som kan føre til fengsel i mer enn seks år.

Kan jeg få oppnevnt forsvarer?

Hvis lagmannsretten bestemmer at den skal behandle anken din, får du oppnevnt en forsvarer. Det er staten som betaler forsvareren, du betaler ingenting. Du kan vanligvis velge hvem du vil ha som forsvarer. Hvis du ønsker en bestemt forsvarer, er det fint om du gir beskjed samtidig med anken, eller så snart som mulig.

Hva må anken inneholde?

I anken må du opplyse:

- hvilken dom du anker over, og om anken gjelder hele dommen eller bare enkelte deler
- hva du anker over – for eksempel:
  - at det ikke er godt nok bevist at du er skyldig i det du ble dømt for i tingretten
  - at retten har tolket loven feil (og i så fall hvilke feil)
  - at straffen er for streng
  - at retten har gjort feil i saksbehandlingen (og i så fall hvilke feil)
- om anken gjelder inndragning
- om du krever ny behandling av erstatningskrav
- om du krever ny behandling av andre sivile krav som nevnt i straffeprosessloven § 3

Videre bør du nevne:

- nye bevis som du vil legge fram
- hvilket resultat du ønsker

Hvis du krever ny behandling av erstatningskrav eller andre sivile krav nevnt i straffeprosessloven § 3, må du oppgi:

- om anken gjelder hele avgjørelsen
- hvilket resultat du ønsker
- feilene du mener har skjedd
- hvorfor du mener det er gjort feil (både faktiske feil og rettslige feil)
- bevisene du vil føre

Hvordan går jeg fram for å anke?

En advokat eller forsvarer kan gi deg råd om du bør anke, og hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken i tingretten, hos påtalemyndigheten eller av noen som jobber i fengselet. Du må selv underskrive på anken.

- Du kan levere anken *skriftlig* eller *mundtlig* til tingretten der du fikk dommen
- Du kan også levere anken til påtalemyndigheten, for eksempel politiet eller statsadvokat
- Er du i fengsel, kan du få hjelp av noen som jobber der til å sende inn anken

J e g v a r i k k e i r e t t s s a l e n d a s a k e n m i n b l e b e h a n d l e t

Er du dømt i en straffesak, men var ikke tilstede da saken din ble behandlet? Da kan du be om at saken blir behandlet på nytt. For å få en ny behandling, må du forklare hvorfor du ikke kunne komme til rettssaken, og hvorfor du ikke meldte fra i tide. På samme måte som ved anke, må du levere inn kravet om ny behandling innen to uker fra du har lest eller hørt dommen.

Når skal jeg sone?

Når dommen er endelig behandlet (rettskraftig), vil politiet sende den til Kriminalomsorgen, som sender deg innkalling til soning. Dette gjelder alle typer straff.

- Er du dømt til fengsel, får du innkalling en minst tre uker før du skal møte fram til soning
- Hvis du har spesielle ønsker om når du skal sone, må du fortest mulig ta det opp med Kriminalomsorgen.

Kan jeg sone hjemme?

Har du fått en ubetinget fengselsstraff på under seks måneder? Da kan du søke om å få sone hjemme med elektronisk kontroll (fotlenkesoning). Hvis du er aktuell for en slik soningsform, vil Kriminalomsorgen sende deg informasjon og søknadsskjema.

Kan jeg sone på institusjon?

Har du fått en ubetinget fengselsstraff på under ett år? Da kan du søke om å få sone straffen i en institusjon, som for eksempel gir deg:

- behandling av rusproblemer
- behandling av psykiske lidelser
- spesielle former for omsorg eller attføring

Du må ha et reelt behov for slik behandling, og du må ha en behandlingsplass. Mer informasjon og søknadsskjema får du hos Kriminalomsorgen.

Hva er betinget fengselsstraff?

Dersom du har fått en dom på betinget fengselsstraff, betyr det at soningen er utsatt i en prøvetid. Hvis du ikke gjør noe straffbart i denne prøvetiden, slipper du å sone i fengsel. Hvis du gjør noe straffbart i prøvetiden, kan retten bestemme at du likevel skal sone hele eller deler av fengselsstraffen.

Det kan også være andre vilkår i dommen, som å gjennomføre Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) eller et program mot ruspåvirket kjøring (RK). Her gjelder også det samme: Hvis du bryter vilkårene, kan retten bestemme at du må sone hele eller deler av straffen likevel.

Hva er samfunnsstraff?

Er du dømt til samfunnsstraff? Det betyr at du skal gjøre samfunnsnyttig tjeneste, delta i et program eller annet tiltak i et bestemt antall timer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du gjør noe straffbart før du er ferdig med samfunnsstraffen, eller bryter andre regler for samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Er du dømt til å betale bot? Den må du betale innen en tidsfrist. Hvis du ikke betaler innen fristen, kan du få trekk i lønn. Boten kan også bli krevet inn ved hjelp av tvang. Går ikke det, kan du bli innkalt til å sone straffen i fengsel i stedet. Du kan søke om å få gjøre bøtetjeneste (samfunnsnyttig tjeneste) i stedet for å betale boten.

Hva er ungdomsstraff?

Er du er dømt til ungdomsstraff? Da blir saken din sendt til Konfliktrådet, og du får en innkalling til et såkalt *stormøte*. Her blir det forsøkt å lage en *ungdomsplan*. Hvis dere ikke blir enige, sendes saken tilbake til domstolen. Da vil retten bestemme om du skal sone hele eller deler av straffen i fengsel.

Hvis du gjør noe straffbart før du er ferdig med ungdomsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel. Det samme kan skje hvis du bryter andre vilkår i ungdomsplanen.

Mer informasjon

Har du andre spørsmål, kan du kontakte fengselet, friomsorgskontoret eller ND-senteret du er innkalt til. Mer informasjon om soning, straff og alternativer til fengselsstraff finner du på www.kriminalomsorgen.no. Se også *straffegjennomføringsloven* om de ulike former for soning. Den finner du på www.lovdatab.no.